

Nyelvtan 4.

dr. Kecskés Judit

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

egyutthalado@uni-miskolc.hu

Készült a Miskolci Egyetem

Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

Nyelvtan 4.

dr. Kecskés Judit

EGYÜTT HALADÓ
MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN
egyutthalado@uni-miskolc.hu

Miskolc, 2012.

**Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának
Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében**

SZERZŐK

Dr. Illésné dr. Kovács Mária – Irodalom 3., Irodalom 4.
dr. Kecskés Judit – Nyelvtan 3., Nyelvtan 4.
Kollár Krisztián – Környezetismeret 3., Környezetismeret 4.
Nagy Judit – Matematika 3., Matematika 4.

Pedagógiai szakértő: Csereklye Erzsébet

SZERKESZTETTÉK

Nagy Judit és Kollár Krisztián

Grafika: Rostás Édua

Fotó: Kollár Krisztián,

illetve a többi fotó a kötet végén részletezve

A szerzők minden jogot fenntartanak a kézirat minden
szöveges és grafikai elemével kapcsolatosan (kivétel a kötet végén
részletezett jogdíjmentes fotók köre)!

**A kézirat weboldalunkon elektronikus formában megtekinthető,
de módosításához, másolásához, bármilyen hasznoszerzéssel
járó használatához vagy továbbadásához
a szerzők nem járulnak hozzá!**

<http://egyutthalado.uni-miskolc.hu>

EURÓPAI INTEGRÁCIÓS ALAP

A projekt az Európai Unió Európai Integrációs
Alapjának támogatásával valósul meg.

TARTALOMJEGYZÉK

A magyar ábécé	4
Előszó	5
Betű, hang, szótag, szó, mondat	7
A szavak jelentése és szerkezete	15
A szavak jelentése	16
A szavak szerkezete	18
A szófajok	25
A főnév	26
A névutó	37
A melléknév	40
A számnév	42
Az igemódok, igeidők	53
A kijelentő mód	55
A felszólító mód	64
A feltételes mód	70
Kezdés/Ismétlés	73

A MAGYAR ÁBÉCÉ

NAGYBETŰK

A	À	Á	À	B	B	C	C
Cs	Cs	D	D	Dz	Dz	Dzs	Dzs
E	E	É	É	F	F	G	G
Gy	Gy	H	H	I	I	Í	Í
J	J	K	K	L	L	Ly	Ly
M	M	N	N	Ny	Ny	O	O
Ó	Ó	Ö	Ö	Ő	Ő	P	P
Q	Q	R	R	S	S	Sz	Sz
T	T	Ty	Ty	U	U	Ú	Ú
Ü	Ü	Ű	Ű	V	V	W	W
X	X	Y	Y	Z	Z	Zs	Zs

kisbetűk

a	a	á	à	b	b	c	c
cs	cs	d	d	dz	dz	dzs	dzs
e	e	é	e	f	f	g	g
gy	gy	h	h	i	i	í	í
j	j	k	k	l	l	ly	ly
m	m	n	n	ny	ny	o	o
ó	ó	ö	ö	ő	ő	p	p
q	q	r	r	s	s	sz	sz
t	t	ty	ty	u	u	ú	ú
ü	ü	ű	ű	v	v	w	w
x	x	y	y	z	z	zs	zs

ELŐSZÓ

KEDVES BARÁTOM!

Ismerkedj meg Kócoszal, a magyar puli kutyával!

Ezután ő vezet Téged a tanulásban, a magyar nyelvvel való ismerkedésben. Kócos szereti a csontot. Ezek a csontok jelölik a Neked való feladatokat.

 jelöli az egyszerűbb feladatokat.

 jelöli a nehezebb feladatokat.

 az igazán éhes kiskutyának való! Sok új szót tartalmaz és alapos magyar nyelvtani ismereteket igényel.

Ne aggódj! Kócos is sokáig rágódik a csontokon, Neked is van időd és sok helyed az írásra, rajzolásra!

Szeretném, ha egy nyelven beszélhénk!

Azaz szeretném, ha sokat beszélnél és írnál magyarul! És szeretném, ha megértenénk egymást!

Ezért arra kérek, fordítsd le az anyanyelvedre a feladatok utasításait:

Húzd alá! _____

Rajzold le! _____

Kösd össze! _____

Egészítsd ki! _____

Másold le! _____

Csoportosítsd! _____

Írd le! _____

Olvasd el! _____

Melyik betű hiányzik? _____

Lapozz ide mindig, ha nem érted a feladat utasítását!

Remélem, Kócos és a sok feladat segít a magyar nyelv tanulásában!

A szerző

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

egyutthalado@uni-miskolc.hu

Készült a Miskolci Egyetem

Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

Betű, hang, szótag, szó, mondat

Együttthalado
Migráns Gyermek az Iskolában

egyutthalado@uni-miskolc.hu

tenger

BETŰ, HANG

1. Színezd azonos színűre az azonos *betűket*!

A	C	E	K	É	z	s	Zs
zs	c	é	k	a	S	Z	e

2. Másold a megfelelő helyre a *betűket*!

a, á, b, c, cs, d, dz, dzs, e, é, f, g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m, n, o, ó, ö, ő, p, q, r, s, sz, t, ty, u, ú, ü, ű, v, w, x, y, z, zs

egyjegyű betű	kétjegyű betű	háromjegyű betű

3. Kócos összekeverte a *betűket* és a *számokat*! Írd őket a megfelelő helyre!

kisbetű: _____

nagybetű: _____

szám: _____

4. Írd a megfelelő helyre a *szavakat*!

Zsuzsa, ír, olvas, Edit, SZÉK, ASZTAL, CIPŐ, számol, énekel, Judit, Sára, KIFLI, sál, VÁR, Veronika

Az a betű, amivel szó kezdődik = a *kezdőbetű*.

kisbetűs:

Nagy Kezdőbetűs

NAGYBETŰS:

5. Határozd meg a szavak szófaját!

Milyen szófajba tartoznak a nagybetűs szavak? _____

Milyen szófajba tartoznak a kisbetűs szavak? _____

Milyen szófajba tartoznak a nagy kezdőbetűs szavak? _____

6. Hol hallod az **é** hangot?

Melyik szó többjelentésű?

7. Hol hallod a **gy** hangot?

8. Hol hallod a **j** hangot?

A **j** és **ly** betűket azonosan ejtjük: [j]. Csak a hagyomány miatt írunk bizonyos szavakban **ly** betűt.

9. Pótold a hiányzó betűket!

fe____, ny____k, ____ar, k____ny____k, csukl____, mellk____s, d____r____k, com____, tér____,

10. Pótold a hiányzó betűket!

f____rrá____, ____r, pa____ak, fo____ó, t____: v____ze____

h____gy, ____o____b, s____ks____g

11. Pótold a hiányzó betűket!

1. ____ácint, ____ácint

2. ____bolya, ____bolya

3. ____uhász, ____uhász

Milyen szófajba tartoznak a szavak? _____

Másold ide a közneveket! _____

Másold ide a tulajdonneveket!

családnév: _____ keresztnév: _____

12. Csoportosítsd a magánhangzókat!

rövid magánhangzó:

hosszú magánhangzó:

13. Írd a vonal fölé a magas magánhangzókat, a vonal alá a mély magánhangzókat!

A hangok minőségének fontos szerepe van a toldalékolásban. Nézd meg a hangrendi illeszkedést (Kezdés/Ismétlés I.)!

a, á, e, é, i, í, o, ó, ü, ő, u, ú

14. Csoportosítsd a szavakat a mássalhangzók szerint! Írd a szó mellé a megfelelő számot!

vár ☐, ennyi ☐, anya ☐, asszony ☐, toll ☐, ad ☐,

kap ☐, edz ☐, alma ☐, sakk ☐, ül ☐, tűzoltó ☐

rövid mássalhangzó van benne: 1

hosszú mássalhangzó van benne: 2

rövid és hosszú mássalhangzó is van benne: 3

SZÓTAG

15. Gyakorold a szótagok olvasását!

1. ja-je, tya-tye, gya-gye, sa-se, zsa-zse, csa-cse, dzsa-dzse, sza-sze, za-ze, ta-te, da-de, ka-ke, ga-ge, pa-pe, ba-be, fa-fe, va-ve, ma-me, na-ne,

2. jó-jő, tyó-tyő, gyó-győ, só-ső, zsó-zsó, csó-cső, dzsó-dzső, szó-sző, zó-ző, tó-tő, dó-dő, kó-kő, gó-gő, pó-pő, bó-bő, fő-fő, vó-vő, mó-mő, nó-nő

3. seb-zseb-szebb, kés-kéz-kész, sár-zár-vár, vad-zab-szab, sír-zsír-szír, szúr-zúg-zsúr, zsák-mák-rák, bab-rab-csap, vér-vég-vét, rúc-zúc-súc

4. ze-ne, me-se, má-zsa

ze-nél, me-sél, má-zsál

ze-né-lő, me-sé-lő, má-zsá-ló

ze-nél-ni, me-sél-ni, má-zsál-ni

át-ze-nél-ni, el-me-sél-ni, meg-má-zsál-ni

ö-röm-ze-ne, es-ti-me-se

16. Másold le szótagolva szavakat!

A szó annyi szótagra bontható, amennyi magánhangzó van benne (pl. vas, di-no-sza-u-rusz).

A mássalhangzó az új szótagba kerül (pl. a-pa).

Több mássalhangzó találkozásakor csak 1 mássalhangzó kerül az új szótagba (pl. ab-lak).

Az összetett szavakat az összetétel határán választjuk el (pl. szem-ü-veg).

kanál villa pohár tányér kés szalvéta mérőkanál tál

Terítsd meg az asztalt! Rajzold le az evőeszközöket az asztalra!

17. Írd a képek alá szótagolva a szavakat!

18. Válaszd el | jellel a szótagokat!

közlekedési eszközök:

autó repülő busz villamos hajó kerékpár (bicikli) vonat metró

19. Milyen ruha van rajtad? Írd le szótagolva!

egyutthaladó@uni-miskolc.hu

Együtt Haladó

Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

SZÓ

20. Rakd sorrendbe a szavakat!

szerda, hétfő, kedd, vasárnap, csütörtök, szombat, péntek

Rakd sorba, ahogyan követik egymást a hét napjai! _____

Rakd ábécérendbe a szavakat! _____

Rakd sorba a szótagszám szerint! _____

1 szótagú:

2 szótagú:

3 szótagú:

 21. Bontsd szavakra a szókégyöt!
Írd le helyesen a mondatot!

Emilegykedvesmedve.

Kócossegjátékoskutya.

PetőfiSándorhíresmagyarköltő.

Amondatszavakbóláll.

Amondatnagybetűvelkezdődik.

Amondatvégénírásjelvan.

MONDAT

22. Mi az írásjel neve? Karikázd be a helyes választ!

!	felszólító jel	felkiáltó jel	óhajtó jel
.	pont	ponty	gombóc
?	kérdés jel	tudakozás jel	kérdőjel
,	vessző	vonás	fityfiritty

23. Mit fejeznek ki a képek? Húzd a jelhez a szót!

öröm fájdalom szomorúság harag meglepetés

24. Mit fejeznek ki a mondatok? Húzd alá a megfelelő szót!

Jaj, de fáj a karom!

öröm

fájdalom

Hol laksz?

tudakozódás

tény közlése

Végre itt a szünet!

érdeklődés

öröm

Ősszel kezdődik az iskola.

tény közlése

tudakozódás

Bárcsak sok barátom lenne!

parancs

kívánság

25. Írj két kijelentő és két kérdő mondatot! (Kezdés/Ismétlés 7.)

26. Írd a mondatfajta rövidítését a mondat mellé!

Te melyik iskolába jársz? _____

Azonnal gyere ide! _____

Jaj, de nagyot estem! _____

Nyáron a Balatonnál voltunk. _____

De jó, hogy látlak! _____

A barátomat Péternek hívják. _____

27. Milyen írásjel van a mondat végén?

Hogy hívnak _____

A Szent István Általános Iskolába járok _____

Hol laksz _____

De szeretnék egy szuper biciklit _____

Most negyedikes vagyok _____

Óh, de fáj a lábam _____

Hol születted _____

Milyen órád van ma _____

Készült a Miskolci Egyetem

Bölcsészettudományi

Karának

egyetthalado@uni-miskolc.hu

együttműködés

MI GRÁNS

ALADÓ

ISKOLÁBAN

és tudalomtudományi

Intézetében.

A szavak jelentése és szerkezete

A SZAVAK JELENTÉSE

1. Rajzold le a szó jelentését!

Az egyjelentésű szavak csak egyetlen dologra utalnak, jelentenek.

szemüveg

focilabda

ceruza

tankönyv

telefon

2. Mit jelent a szó? Írd a kép alá a megfelelő szót!

A többjelentésű szavak: több dologra utalnak, több dolgot jelentenek.

sárkány, fog, zebra, csiga

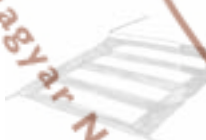

3. Húzd alá a mondatokban a többjelentésű szót!

1. Az író tollat fogott a kezébe.
Madarat tolláról embert barátjáról ismerni meg!
2. Ősszel lehullanak a levelek.
A postán feladom a leveleket.
3. Milyen szép kék az ég!
Ég a ház. Hívja valaki a tűzoltókat!

4. Gyűjts az Ablak-zsiráfból (vagy más képes lexikonból) többjelentésű szavakat!

5. Fejtsd meg a kódot! Találd meg az ellentétes jelentésű szavakat!

Ellentétes jelentésű szavak:

X ? • ! Ø	—	↓ ! Δ ! Ø
hideg	—	
□ * □ ≠	—	+ - > %
	—	
≠ < ≠	—	∞ • ! ≠
	—	
∪ ↑ ∩ ? •	—	χ □ ≠ ≠ ♥ ∫
	—	
◇ <	—	∪ □ ≠ ≠ ♥
	—	
> ! Δ !	—	/ ∪ ! ≠
	—	

Kódtáblázat:

% = a	□ = o
+ = b	< = ó
• = d	↑ = ö
! = e	∪ = r
∞ = é	≠ = s
Ø = g	> = t
X = h	- = u
? = i	∫ = ú
◇ = j	/ = ü
* = k	∩ = v
Δ = l	♥ = z
↓ = m	

A színekkel jelzett betűkből egy mese címét rakhatod ki!

A _____ a _____

6. Kösd össze a rokon értelmű szavakat!

A rokon értelmű szavak jelentése azonos vagy nagyon hasonló.

elégtelen, elégséges, közepes, jó, jeles,
négyes, ötös, egyes, hármas, kettes

kerékpár, kutya, nevet, krumplic, autó
vigyorog, bicikli, burgonya, eb, kocsi

sertés, fiú, szarvasmarha, kaja, rohan
disznó, tehén, ennivaló, srác, szalad

7. Gyűjts rokon értelmű szavakat! Kérj segítséget az osztálytársaidtól!

Rokon értelmű szavak azok is, amelyeket az iskolai dolgokra a diákok találnak ki.

igazgató: dirí

A SZAVAK SZERKEZETE

8. Milyen a szavak kezdőbetűje? Pótold a hiányzó kezdőbetűt!

tulajdonnév:

__ nna, __ mre, __ stván,
__ ihály, __ udapest,
__ agyarország, __ urópa,
__ frika, __ zsia, __ merika,
__ usztrália

nem tulajdonnév:

__ estvér, __ nya, __ pa,
__ arát, __ sztálytárs,
__ áros, __ rszág,
__ öldrész, __ átszik,
__ lvas, __ edves

A tulajdonneveket _____ kezdőbetűvel írjuk.

A nem tulajdonneveket _____ kezdőbetűvel írjuk.

9. Írj tulajdonnevet és nem tulajdonnevet!

Írd le öt barátod nevét! _____

Írd le három ország nevét! _____

Írj le öt tárgyat az osztályteremből! _____

Írj három cselekvést, amit szeretsz csinálni! _____

Írj három cselekvést, amit nem szeretsz (utálsz) csinálni! _____

10. Keresz szavakat a szövegből!

Híres magyar királyok

István volt az első magyar király. Ő alapította Magyarországot. 1000 decemberében koronázták meg Esztergomban. A koronát Rómából, a római katolikus vallás vezetőjétől kapta. 1038-ban halt meg. Esztergomban temették el.

László király kiváló harcos volt. Megvédte Magyarországot a besenyők támadásától. 1077 és 1095 között volt a király.

Mátyás király igazságos király volt. 1458 és 1490 között uralkodott. 15 éves korában lett király. Sok magyar népmese szól róla.

Írd le a királyok nevét! _____

Írd le a városok nevét! _____

A *Ki?* kérdésre felelő személyneveket és a *Mi?* kérdésre felelő földrajzi neveket _____ kezdőbetűvel írjuk.

Milyen harcos volt László? _____

Milyen király volt Mátyás? _____

A *Milyen?* kérdésre felelő melléneveket _____ kezdőbetűvel írjuk.

Mit csinált István? _____

Mit csinált László? _____

Mit csinált Mátyás? _____

A *Mit csinál?* kérdésre felelő igéket _____ kezdőbetűvel írjuk.

11. Gyűjts Mátyás királyról szóló mesét (az olvasókönyvedből, az internetről)! Írd le a mese címét!

pl. <http://www.nepmese.hu/mesetar/>

pl. matyasmesek.oszk.hu/main.html?kat=hango_mesek

12. Milyen a szavak vége? Mire végződnek a szavak? Pótold a hiányzó betűt!

A szavak végződhetnek mássalhangzóra.

aszta____, szé____, á____, szekré____, szőnye____, pol____, ké____, függő____, foga____,

A szavak végződhetnek magánhangzóra.

alm____, kört____, szilva____, csereszny____, datoly____, szől____, füg____, dinny____,

13. Töltsd ki az üres mezőket! Figyeld meg a szabályt! (Segítenek a szóvégek!)

cukor	autó	sajt			kifli	kabát
egér						

14. Folytasd a szóláncot!

holló > óra >

15. Válaszolj a kérdésre! Egészítsd ki a szabályt!

a) Anikó, Ildikó, László, Ottó, Enikő, Dezső, Benő

b) autó, kakaó, tó, ló, eső, reszelő, seprő

Milyen szófajba tartoznak a szavak?

a) _____ + b) _____ = főnevek

A főnevek végén az _____ mindig hosszú!

16. Keress a képen oda nem illő dolgokat! Írd le a szavakat!

17. Írj öt darab **ó** betűre és öt darab **ő** betűre végződő főnevet! (Keress a tankönyveidben!)

18. Foglald mondatba a következő szavakat!

hó: _____

folyosó: _____

folyó: _____

tető: _____

idő: _____

erdő: _____

19. Mi a foglalkozása? Másold a kép alá a foglalkozás nevét!

tűzoltó, szerelő, védőnő, zeneszerző, tanítónő

A te szüleidnek mi a foglalkozása?

20. Alkoss foglalkozásnevet! Használd az **-ó**, **-ő** toldalékot!

Mit csinál?

Péter bácsi **tanít**.

Gyurta Dániel úszik.

Fekete Isvtán regényeket ír.

Anne egy boltban elad (ruhákat).

Cecil ruhákat szab.

Mini néni a színházban takarít.

Mi a foglalkozása?

Ő **tanító**.

Ő _____

Ő _____

Ő _____

Ő _____

Ő _____

21. Egészítsd ki a szabályt!

- a) fiú, borjú, hattyú, kopoltyú, sarkantyú
b) hegedű, gyűrű, fésű, kesztyű, betű

A főnevek végén az _____ általában hosszú!

Kivétel pl. *anyu, apu, kapu, áru, menü, eskü.*

22. Pótold a hiányzó betűket!

zászl____, ajt____, tőr____, vessz____, cipőfűz____, t____, királyn____,
kígy____, dar____, báb____, patk____, törölköz____, fal____, any____

23. Válaszolj a kérdésekre!

A melléknevek végén az -ú, -ű mindig hosszú!

Milyen ízű a citrom? _____

Milyen ízű a gyógyszer? _____

Milyen hajú a lány? _____

24. Írd le az **ellentétes jelentésű** szót!

homorú	csúnya	rövid
nehéz	édes	híg

Mire végződnek ezek a melléknevek? _____

25. Egyszerű és összetett szavak.

$$10 + 2 = 12$$

A számokat összeadom = új számot kapok. Az új számot összegnek hívjuk.

szem + üveg = szemüveg

A szavakat összeadom = új szót kapok. Az új szót összetett szónak hívjuk.

A szem szót nem bonthatom több szóra = **egyszerű szó.**

A szemüveg szót felbonthatom 2 szóra = **összetett szó.**

Keresd meg a képhez illő összetett szót!

iskola busz táska gumi jegy eső sí csizma tűz kabát oltó lé

26. A tanórákon gyakran használunk összetett szavakat. Bontsd szavakra az összetett szót!

matematika	környezetismeret	olvasás
centiméter:	térkép:	mesehős:
számszomszéd:	menetrend:	népmese:
számjegy:	sárgarépa:	versszak:
művelet:	lombkorona:	verssor:
űrtartalom:	élőlény:	főszereplő:
síkidom:	vadállat:	olvasókönyv:
háromszög:	főváros:	állatmese:

27. Alkoss a lap szóval összetett szavakat!

_____ lap _____ lap _____ lap
 lap _____ lap _____ lap _____

28. Mire használjuk ezeket a dolgokat?

(út+levél) útlevél	Ezzel utazom külföldre.
(diák+igazolvány) diákigazolvány	Ez igazolja, hogy tanuló vagyok.
(busz+bérlet) buszbérlet	Ezzel utazom a buszon.
(lak+cím+kártya) lakcímkártya	Ez igazolja, hol lakom.
(egészség+kártya)	Ezt viszem magammal az orvoshoz.

29. Töltsd ki a diákigazolványt!

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

TOVÁBBI INTÉZMÉNY NEVE SZÉKHelye:

DE-BTK 07/08 1. félév

E-BTK 01/02 2. félév

00/01 2. félév

06/07 2. félév

09/10 1. félév

04/05

DE-BTK 01/02 1. félév

02/03 1. félév

CSALÁDI ÉS UTÓNÉV:

ÁLLAMPOLGÁRSÁGA:

SZÜLETÉSI HELY:

SZÜLETÉSI IDŐPONT:

LAKCÍME/TARTÓZKODÁSHelye:

MIGRÁNS GYERMEK AZ ISKOLÁBAN

30. Kiránduláson vagy. Írj egy képeslapot a barátodnak vagy a szüleidnek!

5.

6.

1. címzett neve, 2. település neve, 3. út/utca neve és házszám

4. irányítószám, 5. megszólítás, 6. aláírás

együttthalado@uni-miskolc.hu

7. 8. 9. 10.

1. címzett neve, 2. település neve, 3. út/utca neve és házszám
4. irányítószám, 5. megszólítás, 6. aláírás

Készült a Miskolci Egyetem

Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

együttthalado

MI GRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

egyutthalado@uni-miskolc.hu

együttthalado

MI GRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

egyutthalado@uni-miskolc.hu

együttthalado

MI GRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

egyutthalado@uni-miskolc.hu

együttthalado

MI GRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

A szófajok

Kócos
mögött

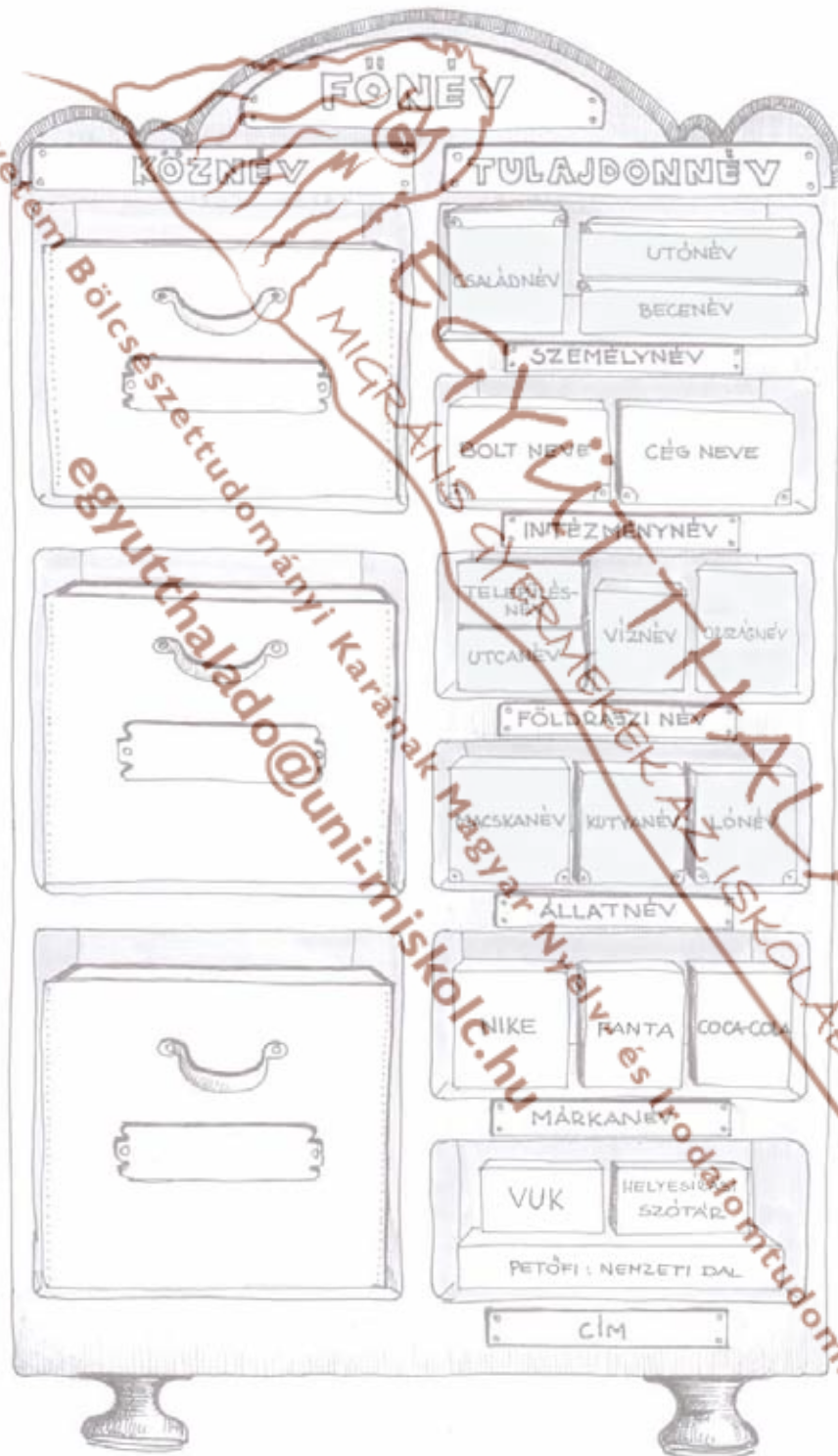
porszívó előtt

A FŐNÉV

A főnévről 3.-ban már tanultál. Nézd meg a **Kezdés/Ismétlés 2.** feladatát! Emlékszel a szekrényünkre? Idén újabb polcokat, dobozokat nézünk meg!

1. Színezd ki azokat a dobozokat, amelyekről már tanultál!

2. Mit tudsz a főnévről? Egészítsd ki a szöveget!

A főnév két nagy csoportja a _____ és a tulajdonnév.

A _____ több dolog közös neve. A tulajdonnév élőlények, dolgok saját neve. A tulajdonnév egyik fajtája a személynév. A magyar személynév _____ből és utónévből áll. Az utónevet másként _____ is hívjuk.

Az állatoknak is lehet saját neve. Állatnevet adunk a kutyánknak, _____nak, háziállatunknak. De még az állatkerti állatok, mesebeli állatok is kapnak nevet!

A _____ név a helyek (országok, települések, utcák, vizek) saját neve.

3. A főnév egyes és többes száma.

A többes szám toldaléka (jele): -k, -ak, -ok, -ek, -ök

-k a magánhangzóra végződő szó után (pl. csoki > csokik)

Vigyázz! a > á (alma > almák, kutya > kutyák)

Vigyázz! e > é (körte > körték, kecske > kecskék)

-ak mély magánhangzós, mássalhangzóra végződő szavak egy részében (pl. fog > fogak), y-tövekben (tó > tavak, hó > havak),

-ok mássalhangzóra végződő tövek egy részében (pl. város > városok),

-ek magas magánhangzós, mássalhangzóra végződő szavakban (pl. kenyér > kenyerek),

-ök ha az utolsó szótagban ö, ő, ü, ú (pl. görög > görögök)

mély hang:

a, á, u, ú, o, ó

magas hang:

e, é, i, í, ü, ú

Tedd többes számba a szavakat!

ablak _____ asztal _____ szék _____

sor _____ telefon _____ kör _____

delfin _____ macska _____ ördög _____.

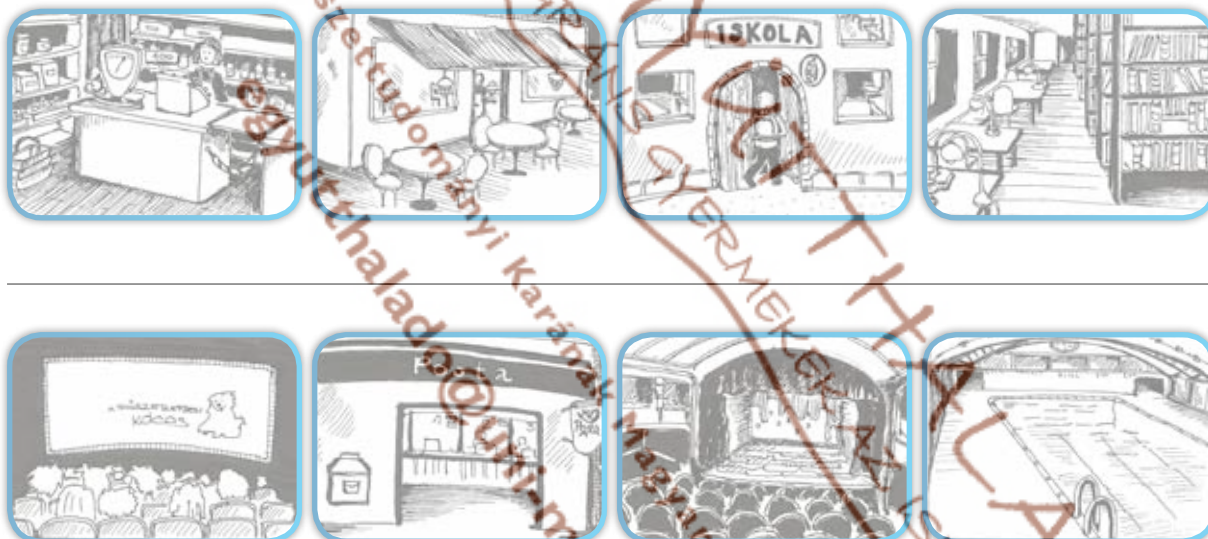
4. A tulajdonnévnek milyen fajtáit ismered?

AZ INTÉZMÉNYNÉV

5. Milyen intézményeket ismersz? Mit csinálsz ott? Írd le!

1. posta: levelet adok fel
2. iskola: _____
3. könyvtár: _____
4. bolt: _____
5. étterem: _____
6. uszoda: _____
7. mozi: _____
8. színház: _____

Írd a kép alá a te nyelveden az intézmény megnevezését!

6. Írd le helyesen az *intézményneveket*!

Az intézményeknek is van saját neve. A tulajdonnévnek ezt a fajtáját intézménynévnek hívjuk.
Az intézménynevekben minden szót nagy kezdőbetűvel írunk kivéve az és szót!
pl. Tóth Árpád Általános Iskola és Gimnázium

- ceglédi általános iskola _____
- nagy lászló gimnázium _____
- szabó lőrinc könyvtár _____
- fincsi csemege _____
- kemény dénes uszoda _____
- miskolci nemzeti színház _____

7. Milyen intézmény neve lehet? Színezd azonos színűre az intézményt és a nevét!

Nagy Falat
Színes Színpad
MOZI-MAX
Szent Ferenc Rendelőintézet
Kölcsey Ferenc Általános Iskola

színház
iskola
kórház
étterem
mozi

8. Alkoss különböző intézménynevet!

Az intézményeket gyakran híres emberekről nevezik el. Ezért az intézménynevekben gyakran van személynév.

Petőfi Sándor a Nemzeti dal című vers költője > _____

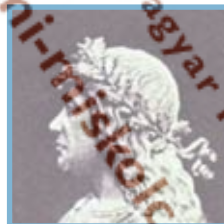
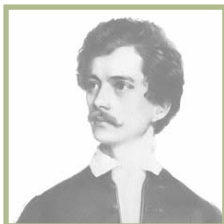
Petőfi Sándor Gimnázium

Szent István az első magyar király volt. > _____

Mátyás magyar királynak híres könyvtára volt. _____

Hajós Alfréd olimpia bajnok úszó volt. > _____

Kabos Gyula sok régi magyar filmben szerepelt. > _____

9. Keress a lakóhelyeden intézménynevet!

iskola: _____

könyvtár: _____

étterem: _____

mozi: _____

színház: _____

kórház: _____

10. Írd le, hová megy Kócos? Használd a -ból/-ből és a -ba/-be toldalékokat! (A toldalékoláshoz nézd meg a hangrendi illeszkedést: Kezdés/Ismétlés 1.!)

Kócos a házá**ból** a Csoda Csont Bolt**ba** megy.

$\Delta D \rightarrow$

11. Mivel közlekedünk? Használd a -val/-vel toldalékot!

A -val/-vel toldalék a mássalhangzóra végződő szavakban az utolsó mássalhangzóhoz teljesen hasonlóvá válik (hasonul). pl. villamos + val = villamossal.

Én gyalog járok az iskolába.

EGYÜTTTALADÓ
MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN
egyutthalado@uni-miskolcnu
Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

12. Keresd meg az intézmény nevét!

Az intézménynevek gyakran több szó

- 🐾 kezdőbetűiből állnak pl. MOM = Magyar Optikai Művek
- 🐾 vagy első szótagjából pl. MÜPA = Művészetek Palotája

BÁH	Országos Takarékpénztár
BME	Miskolci Vízművek
MIVÍZ	Budapesti Műszaki Egyetem
OTP	Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal
MÁV	Magyar Államvasutak

13. Kivel utazol? Használd a -val/-vel toldaléket! Egészítsd ki a mondatot!

Az iskolába a (testvérem + -vel =) testvéremmel megyek.

A színházba a (szüleim) _____ járok.

Uszodába a (barátom) _____ megyek.

A boltba a (bátyám) _____ megyek.

Moziba a (haverok) _____ járok.

Színházba az (osztálytársak) _____ megyek.

A postára a (mamám) _____ megyek.

A piacra a (rokonok) _____ megyek.

14. Írd le, kivel, hol (melyik intézményben) találkoztál tegnap!

15. Írd le, hogyan jutsz el az iskolába! (Mivel utazol, kivel utazol, melyik úton még?)

MÁRKANÉV

A termékeknek is lehet saját nevük, ez a **márkanév**. A márkanévet nagy kezdőbetűvel írjuk, a terméket jelölő szót kisbetűvel írjuk.

márkanév

terméknév

16. Másold le az alább márkaneveket!

LEGO, BBURAGO, PHILIPS, MOULINEX, COLGATE, PEPSI, LENOR, PIXAR

17. Milyen termékeket jelölnek az alábbi *márkanevek*?

Audi, Suzuki, Toyota, Opel, Skoda, Citroen, Rover: _____

Ariel, Persil, Dosia, Perwoll, Tomi: _____

Ráma, Delma, Liga, Flóra: _____

Nike, Adidas, Puma, Aréna: _____

18. Milyen termékeket jelölnek ezek a magyar *márkanevek*? Húzd a termékhez a márkanévét!

Boci	keksz
Amodent	marcipán
Bip	mosószer
Mackó	csoki
Túró Rudi	fogkrém
Szamos	sajt
Pilóta	édesség

19. Milyen *márkákat* használasz? Ragaszd ide három termék címkéjét!

20. Csoportosítsd a *márkaneveket*! Írj példákat!

Mit használ a család a főzéshez? _____

Mit használ a család a mosáshoz? _____

Mit használasz a tisztálkodáshoz? _____

Milyen márkájú ruhát viselsz? _____

Milyen márkájú csokit szeretsz? _____

21. Te most *márkavadász* vagy! Keress *márkaneveket* a környezetedben!

busz: _____ tv: _____
sapka: _____ ásványvíz: _____
szalámi: _____ játék: _____
autó: _____ telefon: _____
cipő: _____ iskolatáska/hátizsák: _____
üdítő: _____ számítógép: _____

22. Ez a termék mennyibe kerül? Válassz ki a hűtőszekrényből öt terméket! Írd le, mi a termék márkanéve és mennyibe kerül! (Kérdezd meg a családodat!)

A tej márkanéve

23. Írj le három reklámot, amiben márkanév van!

A termékeket reklámozzák (hirdetik). A reklámokban ezért sok márkanév fordul elő.

24. Keress az újságban reklámot! Ragaszd ide!

egyutthalado@uni-miskolc.hu

MIGRÁNS GYERMEKEK

CSY

ÜTT

HALADO

ADÓ

ISKOLÁBAN

Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

CÍM

A cím szó több dolgot jelent.

a) cím 'tartózkodási hely adatai', pl. a lakcím jelentésről már tanultál 3-ban.

b) cím 'egy alkotás tulajdonneve', pl. Nemzeti dal, A holló és a róka, Hamupipőke.

(Alkotás pl. egy vers, egy mese, egy regény, egy szobor, egy zenemű, egy festmény stb.)

Ezt a címet nagy kezdőbetűvel írjuk! A cím végére nem teszünk pontot!

25. Címezz és írd címeket!

Címezd meg a borítékot!

Másolj le az olvasókönyvedből három címet!

26. Írd le a kedvenceidet!

Melyik a kedvenc meséd címe? _____

Melyik a kedvenc filméd címe? _____

Melyik a kedvenc zenéd címe? _____

Ismered mesék, filmek, zenék címét a te nyelveden? Írj néhányat!

27. Te most címvadász vagy!

Másolj le a tv-műsor újságból öt filmcímet! _____

Másolj le három újságcímet! _____

Másolj le három könyvcímet! _____

28. Mi megy a moziban?

Egy barátodat szeretnéd meghívni moziba. Nézd meg a moziműsort! Keress két *filmcímet*! Írd le a beszélgetést!

— Halló! Itt _____ beszél.

MI ÁLL A FŐNÉVELŐTŐL ELŐTT ÉS UTÁN?

A főnév előtt *névelő* áll. A határozott névelőről (*a, az*) és a határozatlan névelőről (*egy*) már 3.-ban tanultál! Nézd meg a **Kezdet/Ismétlés 2.** feladatát!

29. Egészítsd ki a *határozott névelős* szó szerkezetet!

_____ ház, _____ asztal, _____ kutya, _____ autó, _____ zebra,

_____ gyógyszer, _____ farkas, _____ váza, _____ táska

30. Egészítsd ki a mondatokat!

Kedves Mikulás!

Idén nagyon jó gyerek voltam. Szeretnék _____ X-boksz játékot kapni. A húgom is jó volt. Ő _____ csinos ruhát szeretne. _____ cipőinket _____ ablakba teszem!

Üdvözlettel: Rami

A NÉVUTÓ

A névutó a főnév után áll. A névutó valamilyen körülményt (időt, helyet, módot) kifejező szófaj. A főnévtől külön írjuk.

pl. (ebéd) *után*, (ház) *mögött*, (barátjával) *együtt*

31. Színezd egyforma színűre az azonos névutókat!

alatt	mellett	KÖZÖTT	mellé	alól	NÉLKÜL
FÖLÖTT	MÖGÖTT	fölött	MELLÉ	óta	EGYÜTT
között	UTÁN	ALATT	MELLETT	együtt	mögött
ALÁ	alá	ALÓL	ÓTA	nélkül	után

Figyeld meg! A névutók végén a -t mindig hosszú (-tt)!

32. Csoportosítsd a névutókat!

Hol? alatt.

Honnan? alól.

Hová? alá.

Mikor? _____

Hogyan? (Kivel? Mivel?) _____

Hogyan? (Ki nélkül? Mi nélkül?) _____

33. Válaszolj a kérdésekre!

Melyik nap van kedd előtt?

Kedd előtt _____ van.

Melyik nap van szerda után?

Melyik nap van hétfő után?

Melyik nap van vasárnap után?

Melyik nap van csütörtök és szombat között? _____

34. Hol van Emil? Hol van az alma? Írd a kép számát a mondathoz!

1.

Emil a körte előtt van.

☐

Emil a körte mögött van.

☐

Emil a körtétől balra van.

☐

Emil a körtétől jobbra van.

☐

Emil a körtén van.

☐

A körte Emilen van.

☐

Emil a körte alatt van.

☐

Emil a körte fölött van.

☐

Emil a körte mellett van.

☐

A körte Emil mellett van.

☐

5.

6.

7.

8.

35. Írd le a hónapokat!

Melyik hónap van január után?

Melyik hónap van december előtt?

Melyik hónap van március és május között?

Melyik hónap van május és július között?

36. Mióta jársz iskolába? Válaszolj a kérdésekre!

●→(jelen)

Az óta névutó időtartamot fejez ki.

Mióta jársz iskolába?

Mióta laksz Magyarországon?

Mióta ismered a Kócost és Emilt?

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

37. Névelő és névutó. Válaszolj a kérdésekre a kép alapján!

Hol süt a nap? A nap a_(névelő) ház_(főnév) fölött_(névutó) süt.

Hol van a váza? _____

Hol van a farkas? _____

Hol van a táska? _____

Hol van az asztal? _____

Hol van az autó? _____

38. Kivel együtt és ki nélkül?

Az **együtt** névutó előtt a főnév **-val/-vel** toldalékot kap. Vigyázz! A **-val/-vel** toldalék mássalhangzóra végződő szavakban hasonul!

Kivel van Emil?

Emil Kóccsal együtt van.

Ki nélkül van Emil?

Emil Kócos nélkül van.

Emil egyedül van.

Kivel együtt ülsz az iskolában? _____

Kivel együtt mégy iskolába reggel? _____

Kivel együtt jársz sportolni? _____

Kivel együtt jársz moziba? _____

Kivel együtt laksz? _____

39. Írd le egy napodat! (Mit csinálsz? Mivel mégy iskolába? Kivel mégy iskolába? Hová mégy iskola után? Kivel mégy oda? Mivel mégy haza? Kivel mégy haza?)

40. Egészítsd ki *névutókkal* a szöveget!

II. Rákóczi Ferenc 1676 és 1735 _____

élt. Magyarország és Erdély fejedelme volt.

Ő vezette 1703 és 1711 _____ a magyar függetlenségi harcot (Rákóczi-szabadságharc).

A harc _____ Lengyelországba ment.

Lengyelország _____ Franciaországba ment.

Élete végén hű nemesével _____

Törökországban (Rodostóban) élt.

Keressd meg!

Melyik magyar pénzén van II. Rákóczi Ferenc képe? _____

Hol neveztek el hidat II. Rákóczi Ferencről? _____

A MELLÉKNÉV

A melléknévről 3.-ban már tanultál. Nézd meg a **Kezdés/Ismétlés 2.** feladatát!

41. Csoportosítsd a tulajdonságokat!

szép, magas, szőke, fiatal, kicsi, öreg, kedves, vékony, buta, rossz, barna, fekete, udvarias, udvariatlan, nagy, alacsony, okos, jó

Külső tulajdonság (látható): _____

Belső tulajdonság: _____

Ellentétes tulajdonságok: magas-alacsony, _____

42. Jellemezd magadat! Alkoss mondatokat!

Én _____ vagyok. _____

43. Milyen volt II. Rákóczi Ferenc? Tegyél ✗ jelet a hamis, ✓ jelet az igaz állítások mellé!

II. Rákóczi Ferenc magyar volt.

Rákóczi hosszú hajú volt.

Rákóczi szakállas volt.

Rákóczi bajszos volt.

II. Rákóczi Ferenc lengyel volt.

44. Csoportosítsd a szavakat!

szomorú	varjú	gyönyörű	savanyú	homok
gömbölyű	keserű	gyöngy	táska	homorú
gereblye	keselyű	kör	domború	nyelvtan

főnév: _____

melléknév: _____

A melléknevek végén az _____ mindig _____.

45. Fokozd a mellékneveket!

alapfok Ø	középfok -bb, -abb, -ebb, -obb	felsőfok leg- + -bb, -abb, -ebb, -obb
nagy		
	gyönyörűbb	legtisztább
	kedvesebb	leghosszabb

46. Alkoss mondatokat a melléknevekkel!

nehéz: _____

alacsonyabb: _____

legkedvesebb: _____

47. Színezd azonos színűre az ellentétes jelentésű mellékneveket!

hosszú	ügyes	széles	hideg	rövid	nehéz
ügyetlen	édes	keskeny	könnyű	meleg	sós

Alkoss mondatot négy kiválasztott melléknévvel!

48. Állítsd sorba a rendhagyó fokozású mellékneveket!

szép jobb szebb legszebb jó legjobb

A SZÁMNÉV

A számnév az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok számát, mennyiségét, sorrendi helyét fejezi ki. Kérdése: *Hány? Mennyi? Hányadik?*

49. Írd le betűvel a számokat!

4: _____ 30: _____
 7: _____ 40: _____
 10: _____ 11: _____
 15: _____ 19: _____
 20: _____ 21: _____
 27: _____ 28: _____
 50: _____ 67: _____
 100: _____ 1000: _____

Figyeld meg! *tíz* : tizenkettő! Az *í* csak a kerek számban hosszú!
húsz : huszonöt! Az *ú* csak a kerek számban hosszú!

50. Számold meg a képen látható dolgokat!

A polcon van

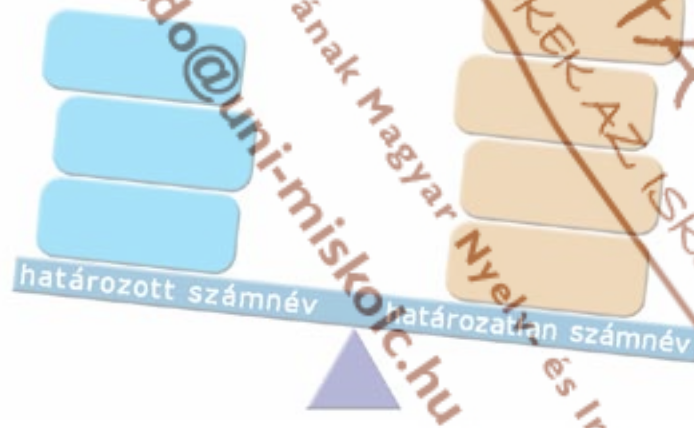

51. Pontosan mennyi?

A *határozott számnév* az élőlények, tárgyak, dolgok pontos számát fejezi ki pl. négy könyv.
A *határozatlan számnév* az élőlények, tárgyak, dolgok pontos számát nem fejezi ki pl. sok csillag.

Írd a megfelelő helyre a számneveket!

rengeteg sok öt ezerkettőszáz kevés számtalan tizenhét

52. Válaszolj a kérdésekre!

Hány éves vagy? _____

Hány kiló vagy? _____

Hány centiméter vagy? _____

Hány füled van? _____

Mennyi hajad van? _____

és Irodalomtudományi Intézetében.

**53. Számold meg a képen látható élőlényeket, dolgokat!
Fogalmazd mondatokat!**

54. Mennyibe kerül? Válaszolj a kérdésekre! Kérj segítséget a szüleidtől, osztálytársadtól!

Mennyibe kerül egy könyv? Egy könyv négyezer-öttszáz forintba kerül.

Mennyibe kerül egy liter tej? _____

Mennyibe kerül egy zsemle? _____

Mennyibe kerül egy gombóc fagylalt? _____

Mennyibe kerül egy tábla csoki? _____

Mennyibe kerül a kedvenc újságod? _____

Mennyibe kerül egy buszjegy? _____

Mennyibe kerül egy bicikli? _____

55. Milyen pénzeket használunk Magyarországon? Írd le betűkkel!

öt forint,

ötszáz forint,

56. A mesékben is sok számnév van. Írd le a számokat a címekből!

Hófehérke és a hét törpe 7 A három kismalac 3

A két testvér 2 A király három fia 3

Az ördög kilenc kérdése 9 A hétfejű sárkány 7

Ezeregy János 1 A tizenkét varjú 12

A te néped népmeséiben milyen számok szerepelnek?

Melyik meséhez illenek a rajzok?

57. Állítsd sorba a rendhagyó fokozású számneveket!

sok legtöbb kevés kevesebb több legkevesebb

TŐSZÁMNÉV ÉS TÖRTSZÁMNÉV

58. Hányad rész? Írd le betűkkel!

A **tőszámnév** egész szám, pl. **négy**, **öt**.

A **törtszámnév** az egész szám egy része, pl. **negyed**, **ötöd** része.

A **törtszámnév** toldaléka: **-ad/-ed/-od/-öd**.

Ez **egy** ^(tőszámnév) alma.

Az almát **négy** ^(tőszámnév) részre vágom.

Ez az alma **negyed** ^(törtszámnév) része.

Ez _____

A tortát _____

Ez a _____

59. Egészítsd ki a táblázatot és a szabályt!

szám	tőszámnév	törtszámnév
2	kettő	fele!
3	három	harm-
	négy	
	tíz	tíz-
15		tizenöt-
	hús	husz-
22		huszonkett-
50		
	nyolcvanhat	

A **tíz**, **hús** szavakban _____ magánhangzó van, ami a toldalékos alakokban _____ lesz.

60. Írd le betűkkel!

$\frac{1}{4}$
 $\frac{2}{3}$
 $\frac{2}{5}$
1000

$\frac{9}{10}$
 $\frac{4}{8}$
 $\frac{4}{5}$

61. Készíts bevásárlólistát!

Anyukád boltba küld. A következőt mondja:
„Kérlek, hozz egy kiló kenyeret, öt kiflit! Fel
kiló káposzta is kellene, meg háromnegyed
kiló paradicsom! Csínálok vacsorára valami
finomat! Óh, és hozz még egy doboz vaját is!
Most jut eszembe! Kellene egy csomag kávé
is, meg három csomó retek!”

A SORSZÁMNÉV

A sorszámnév az élőlények, tárgyak, dolgok valamely sorban elfoglalt helyét fejezi ki.

A sorszámnév kérdése: Hányadik?

A sorszámnév toldaléka: -adik, -edik, -odik, -ödik, pl. négy > negyedik, öt > ötödik.

Kivétel: egy > első, kettő > második.

62. A magyarok sok érmet nyertek a londoni olimpián. Hányadik lett az olimpián? Válaszolj mondatban!

Gyurta Dániel úszó 1. lett az olimpián.

Gyurta Dániel úszó első lett az olimpián.

Lőrincz Tamás birkózó 2. lett az olimpián.

Szilágyi Áron vívó 1. lett az olimpián.

Cseh László úszó 3. lett az olimpián.

Sidi Péter sportlövő 6. helyet szerzett az olimpián.

63. Egészítsd ki a képet a szöveg alapján! Rajzolj, színezz!

Ebben a házban lakom én a földszinten. Virág van az ablakomban. Fölöttem az első emeletem a Tóth család lakik. Peti az én ablakom fölött most néz ki az ablakon. Anikó, a húga a mellette lévő ablakból integet. A harmadik szobában Sári néni feje látszik. A második emelet első ablakában egy cica várja haza a gazdáját. A többi ablak sötét. A harmadik emeleten sárga függönyök vannak az ablakon. Ott lakik a Kovács család. A negyedik emeleten minden ablakban virág van. Az ötödik emeleten lakik Dani barátom. Ő furulyázni tanul. Kihallatszik a zene az első ablakból. A második ablakban az anyukája látszik. A harmadik ablakban az apukája. A hatodik emeleten nincs otthon senki. Minden ablak sötét. Lehet, hogy Dani hamisan játszik?

64. Válaszolj a kérdésekre!

Melyik a hét első napja? _____

Melyik a hét negyedik napja? _____

Melyik az év első hónapja? _____

Melyik az év ötödik hónapja? _____

Melyik az év tizenegyedik hónapja? _____

Melyik az év utolsó hónapja? _____

65. Írd le az órarendedet!

A *Mikor?* kérdésre a napok -on, -en, -ön toldalékot kapnak (hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton). Kivétel a vasárnap, amely toldalék nélküli.

Hétfőn az első óráam _____, a második _____

66. Első, 1. vagy I.?

A mondatokban, szövegben a sorszámokat betűvel írjuk le, pl. első fejezet. A számozáskor a sorszámokat arab számokkal írjuk, és pontot teszünk a szám után, pl. 2. sor. A királyok, királynők neve előtt római számot írunk, és pontot teszünk a szám után, pl. II. Erzsébet.

Írd be a hiányzó sorszámnevet! (első, 1., I.)

Szent István volt a magyarok _____ királya.

A moziban az _____ sorban ülünk.

_____ Erzsébet Anglia királynője volt.

Utolsókból lesznek az _____.

_____ helyezett: Berki Krisztián.

Az _____ tavaszi virág a hóvirág.

Az _____ feladat 4. sorát olvasom.

_____ Géza Magyarország királya volt.

67. A dátumot sokféleképpen írhatjuk. Másold le a táblázatból az azonos dátumokat!

2012. május 2.	2012. okt. 4.	2012. 10. 04.
2012. október 4.	2012. máj. 2	2012. X. 4.
2012. december 6.	2012. 11. 06.	2012. 05. 02.
2012. V. 2.	2012. okt. 9.	2011. nov. 5.
2012. dec. 6.	2012. XII. 6.	2012. 12. 06.

Egészítsd ki a szabályt!

Az évszám után mindig _____ teszünk. Ha a hónap nevét teljesen leírjuk, akkor nem teszünk utána pontot. Ha a hónapot betűvel vagy számmal rövidítjük, akkor _____ teszünk utána. A hónapok nevét _____ kezdőbetűvel írjuk. A nap után mindig _____ teszünk.

A hónapok szabályos rövidítése:

január = jan.	július = júl.
február = febr.	augusztus = aug.
március = márc.	szeptember = szept.
április = ápr.	október = okt.
május = máj.	november = nov.
június = jún.	december = dec.

68. Mindennapi fontos dátumok. Írd le a dátumot!

Születésnapok

Mikor születted? _____

Mikor született az édesanyád? _____

Mikor született az édesapád? _____

Mikor született a testvéred? _____

Milyen dátumok vannak a diákigazolványodban?

Milyen dátumok vannak az útleveledben? Írd le a saját nyelveden is!

Születési idő/Date of birth/Date de naissance/_____:

Kiállítási dátum/Date of issue/Date de délivrance/_____:

Érvényességi idő/Date of expiry/Date d'expiration/_____:

Figyeld meg! A magyar dátum írása év, hónap, nap sorrendű.

69. Magyar ünnepek és dátumok. Melyik kép illik az ünnephez?

- a) március 8. = nőnap
- b) március 15. = az 1848-as szabadságharc ünnepe
- c) augusztus 20. = Szent István és az új kenyér ünnepe
- d) október 23. = az 1956-os forradalom ünnepe
- e) november 1. = mindenszentek
- f) december 6. = Mikulás
- g) december 24. = karácsony
- h) január 1. = újév

Figyeld meg! Az ünnepeket helyesen *kis kezdőbetűvel* írjuk (kivétel a tulajdonnévi elem, pl. *Szent István*). A naptárakban nem mindig követik a helyesírást, így *nagybetűvel* írják az ünnepeket.

70. Milyen ünnepek vannak a te országodban?

71. Hol és mikor keletkezett a mű? Keltezés.

A művek, levelek végére odairjuk a keletkezés helyét, dátumát = ez a keltezés.
Pl. Miskolc, 2012. aug. 14.

Egészítsd ki a levelet!

Kedves Szülők és Diákok!

A Móra Ferenc ___ltalános ___skola sok szeretettel meghívja a szülőket és a diákokat a 201___ február 6-án megrendezésre kerülő farsangi báljára!

A belépődíj: 200 forint.

Sok szeretettel várunk mindenkit!

Szalay Imre

igh. sk.

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

EGYÜTTTALADÓ
MISKOLCI EGYETEM
BÖLCSEZETTUDOMÁNYI KAR
GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

egyuttalado@uni-miskolc.hu

Az igemódok, igeidők

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi

Karán

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi

Karán

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi

Karán

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi

Karán

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi

Karán

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi

Karán

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi

1. Egészítsd ki a szabályt!

Az ige _____, _____, létezését fejez ki.

Kérdése: _____?

Az E/3. személyben _____-re végződő igit *ikes* igitének nevezzük.

Csoportosítsd az igit!

él, megy, eszik, esik, van, lesz, volt, villámlik, ugrik, ír, olvas, szeret, fut

cselekvés	létezés	történés
🐾 iktelen 🐾 ikes	🐾 iktelen 🐾 ikes	🐾 iktelen 🐾 ikes

2. Ki végzi a cselekvést? Írd le rövidítéssel! Karikázd be az igei személyragot!

E/1. = én T/1. = mi

E/2. = te T/2. = ti

E/3. = ő T/3. = ők

Az igiten a cselekvő számát, személyét az igei személyrag jelöli.

A magyar nyelvben kétféle ragozás van (alanyi = határozatlan, tárgyas = határozott).

A kétféle ragozás személyragjai különbözőek. (Nézd meg a **Kezdés/Ismétlés 3–4.** feladatát!)

én eszem: _____

én vagyok: _____

ők repülnek: _____

ő olvas: _____

te vagy: _____

te hallod: _____

mi rajzolunk: _____

mi vagyunk: _____

ő kapja: _____

ők festenek: _____

ő van: _____

ti kérték: _____

3. Írd a kép alá a megfelelő szót!

Az igit háromféle *módban* ragozható. Az ige *mód* a beszélő szándékát fejezi ki.

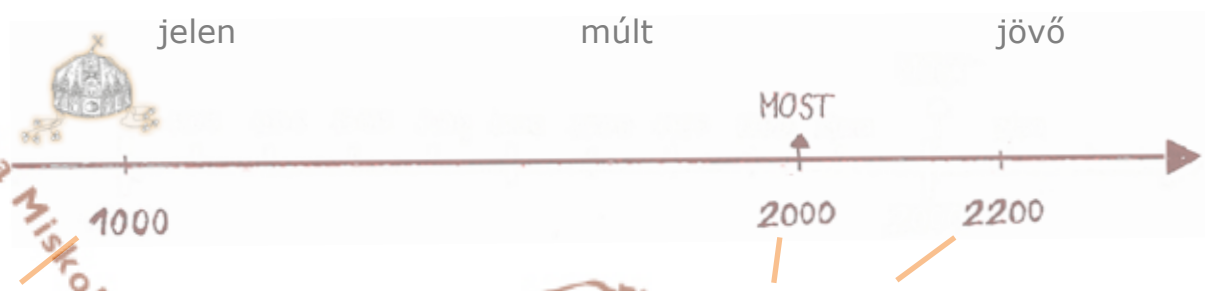
kijelentő

felszólító

feltételes

Az igék háromféle időben ragozhatók. Az igeidő a cselekvés, történés, létezés idejére utal.

Összefoglaló táblázat:

idő	múlt	jelen	jövő
mód			
kijelentő mód	pl. ír-t-am	pl. ír-om	pl. ír-ni fog-om
feltételes mód	pl. ír-t-am volna	pl. ír-ná-m	-
felszólító mód	-	pl. ír-j-am	-

A KIJELENTŐ MÓD

4. Mit csinálsz most? Ragozz kijelentő mód jelen időben!
(A személyragokban segít a **Kezdés/Ismétlés 4/I-II. feladatát!**)

A kijelentő módnak nincs saját toldaléka.

A jelen időnek nincs saját toldaléka.

A kijelentő mód jelen idejű ige felépítése: ír_(szótag) + om_(igei személyrag)

Kijelentő mód, jelen idő, alanyi ragozás:

E/1. ugatok (valamit)

E/1. olvas_____

E/2. ugatsz (valamit)

E/2. _____

E/3. ugat (valamit)

E/3. _____

T/1. ugatunk (valamit)

T/1. _____

T/2. ugattok (valamit)

T/2. _____

T/3. ugatnak (valamit)

T/3. _____

E/1. szeretek (valamit)

E/1. figyel_____

E/2. szeretsz (valamit)

E/2. _____

E/3. szeret (valamit)

E/3. _____

T/1. szeretünk (valamit)

T/1. _____

T/2. szerettek (valamit)

T/2. _____

T/3. szeretnek (valamit)

T/3. _____

Kijelentő mód, jelen idő, tárgyas ragozás:

E/1. ugatom (azt a lepkét) E/1. elkap _____ (azt a lepkét)

E/2. ugatod (azt a lepkét) E/2. _____

E/3. ugatja (azt a lepkét) E/3. _____

T/1. ugatjuk (azt a lepkét) T/1. _____

T/2. ugatjátok (azt a lepkét) T/2. _____

T/3. ugatják (azt a lepkét) T/3. _____

E/1. terítem (az asztalt) E/1. készít _____ (a vacsorát)

E/2. teríted (az asztalt) E/2. _____

E/3. teríti (az asztalt) E/3. _____

T/1. terítjük (az asztalt) T/1. _____

T/2. terítitek (az asztalt) T/2. _____

T/3. terítik (az asztalt) T/3. _____

5. Milyen hangot hallasz a szóban?

A ragozáskor egymás mellé kerülő hangokat gyakran másként ejtjük.

adjuk, oldja, mondjuk, tudja: A *dj* helyett [_____] hangot hallok.köszönjük, bánja, bánják, kenjük: Az *nj* helyett [_____] hangot hallok.mutatja, nyitjuk, bánták, vitatják: A *tj* helyett [_____] hangot hallok.hallja, falja, tolják, kalapálja: Az *lj* helyett [_____] hangot hallok.

6. Pótold a hiányzó igét a mondatokból!

Én minden este fogat _____ (mos).

Mi sokat _____ (jár) moziba.

Kócos _____ (mutat) az utat az erdőben.

Micimackó _____ (szeret) a mézet.

Ők _____ (szeret) a vajás kenyeret.

Te vonaton _____ (utazik).

Ti magyarul _____ (tanul).

Emil _____ (kerget) Kócost.

7. Állítás és tagadás. Alkoss az állító mondatból tagadó mondatot!

A létige tagadásáról 3.-ban már tanultál. Nézd át a **Kezdés/Ismétlés 6.** feladatát!

Pl. Én táborban vagyok. > Én nem vagyok táborban.

Pl. Tominak van radírja. > Tominak nincs radírja.

Az ige tagadásakor a tagadószó (nem, sem, ne, se) az ige előtt áll.

Pl. Péter szereti a tejet. > Péter nem szereti a tejet.

Igékötös igék tagadásakor tagadószó + ige + igékötő szerkezetet használunk.

Pl. Éva megeszi a csokit. > Éva nem eszi meg a csokit.

András szereti a fagyit. _____

Csien szereti a matematikát. _____

Rami megírja a leckét. _____

Nelli megtanulja a dalt. _____

Teó tud biciklizni. _____

Emil ismeri Kócost. _____

Én koncerten vagyok. _____

A tanítónőnek három füle van. _____

8. Másold le az igéket szövegből! Írd mellé a cselekvő számát és személyét!

Itt van újra a Forma 1.!

A hétvégén indul a Forma 1. magyar verseny. Már itt vannak az autók, dolgoznak a szerelők. A szerelők még ellenőrzik az autók alkatrészeit. Megnézik a csavarokat. Új gumikat raknak a kocsikra. A pilóták még nincsenek itt. A rajongók is érkeznek. Mindenki nagyon várja Hamiltont, Alonsot, Vettelt, Raikönet vagy a kedvencét. Te kit vársz?

9. Húzd alá versben a kijelentő mód, jelen idejű igéket!

Trombita harsog, dob pereg,

Kész a csatára a sereg.

Előre!

Süvít a golyó, cseng a kard,

Ez lelkesíti a magyart,

Előre!

(Petőfi Sándor: Csatadal, 1. vsz.)

10. Alkoss mondatokat az *igékkel!*

radírozom: _____

befűzi: _____

megeszem: _____

főznek: _____

gördeszkázunk: _____

telefonáltok: _____

adok: _____

11. Pótd a szólásokból, közmondásokból hiányzó igét!

Négy lába _____ a lónak, mégis _____. (vna; megtlikbo)

Magyar ember evés közben nem _____. (bszlée)

Gyakorlás _____ a mestert! (iszet)

Kecskére _____ a káposztát! (bzzia)

A rossz gyermekkel annyi baj _____, mint egy zsák bolhával! (avn)

12. Mit csináltál tegnap? Ragozz kijelentő mód *múlt időben!* (A személyragokban segít a **Kezdés/Ismétlés 4/III. feladatát!**)

A múlt idő toldaléka: -t, -tt, -ott, -ett, -ött.

A kijelentő mód múlt idejű ige felépítése: $\text{szótő} + \text{-t (múlt idő jele)} + \text{-am (igei személyrag)}$

Kijelentő mód, múlt idő, alanyiragozás:

E/1. ugattam (valamit)

E/1. mondtam

E/2. ugattál (valamit)

E/2. _____

E/3. ugattott (valamit)

E/3. _____

T/1. ugattunk (valamit)

T/1. _____

T/2. ugattatok (valamit)

T/2. _____

T/3. ugattak (valamit)

T/3. _____

E/1. szerettem (valamit)

E/1. festettem

E/2. szeretted (valamit)

E/2. _____

E/3. szeretett (valamit)

E/3. _____

T/1. szerettünk (valamit)

T/1. _____

T/2. szerettetek (valamit)

T/2. _____

T/3. szerettek (valamit)

T/3. _____

Kijelentő mód, múlt idő, tárgyas ragozás:

E/1. ugattam (azt a lepkét)

E/2. ugattad (azt a lepkét)

E/3. ugatta (azt a lepkét)

T/1. ugtuk (azt a lepkét)

T/2. ugtatok (azt a lepkét)

T/3. ugták (azt a lepkét)

E/1. kerestem (Kócost)

E/2. kerested (Kócost)

E/3. kereste (Kócost)

T/1. kerestük (Kócost)

T/2. kerestétek (Kócost)

T/3. keresték (Kócost)

E/1. tanultam (azt a verset)

E/2. _____

E/3. _____

T/1. _____

T/2. _____

T/3. _____

E/1. kérdeztem (Emilt)

E/2. _____

E/3. _____

T/1. _____

T/2. _____

T/3. _____

13. Alkoss a jelen idejű igékből múlt idejű igét! És fordítva! Az ige száma személye ne változzon!

jelen	múlt	jelen	múlt
csinálok	csináltam		tudtuk
húzom			láttam
akarja			mértétek
látják			várta
kéri			hoztál
vezetjük		énekeks	énekeltél

14. Ragozz múlt időben ikes igéket!

ettem

E/1.

E/2.

E/3.

T/1.

T/2.

T/3.

ittam

E/1.

E/2.

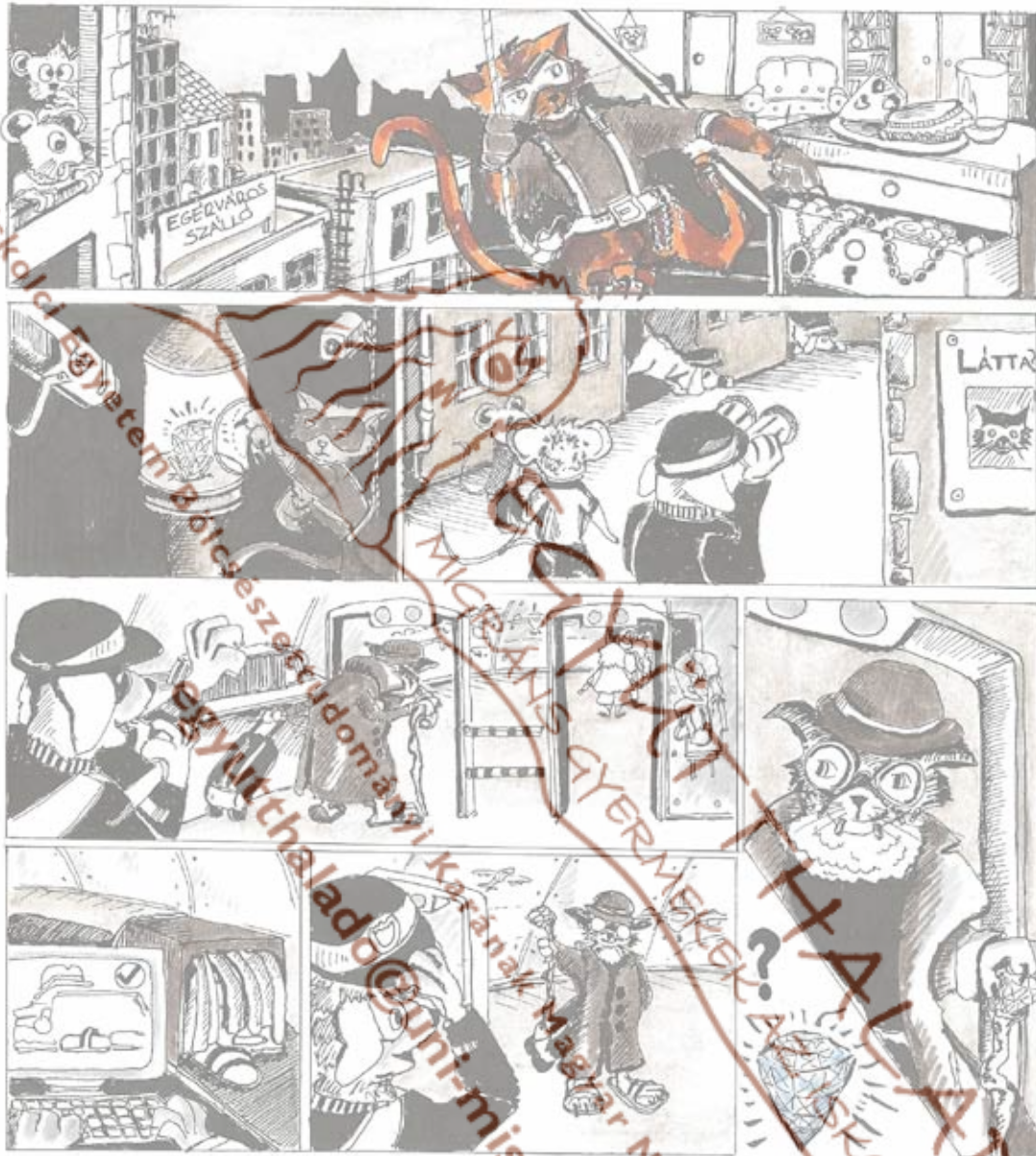
E/3.

T/1.

T/2.

T/3.

15. Egészítsd ki a képregény szövegét *múlt idejű* igékkel!

Egervárost évek óta rettegésben (tart) _____ Szőr Móka, a macska. A legváratlanabb helyeken (csap) _____ le áldozataira. Megeszi a sajtjukat, megissza a tejüket és (elvesz) _____ az ékszereiket. A múlt héten Egerváros múzeumából (ellop) _____ a legnagyobb gyémántot. Mindenki (tud) _____, hogy Móka (lop) _____ el. Nyomozó kutyák (figyel) _____ a város minden utcáját, terét. De nem (talál) _____ Móka nyomát. Közben Móka el (akar) _____ repülni a városból. A repülőtéren minden csomagot (átvizsgál) _____. A rendőr (átnéz) _____ az öreg macska táskáját, ruháját, csizmáját is. Nem (talál) _____ semmit. Kedvesen (átenged) _____ az öregnek. S közben (megdicsér) _____ szép sétabotját!

Szerinted hol van a gyémánt? _____

Keress a szövegben!

Tulajdonnevet: _____

névutót: _____

névelőt: _____

igekötőt: _____

felsőfokú melléknevet: _____

16. Mit csináltál tegnap? Írd le!

17. Mit szeretsz csinálni? Mit szoktál csinálni?

Néhány jelen idejű ige mellett (pl. szeret, lehet, szabad) és a múlt idejű (szokott 'rendszeresen végzett cselekvés') ige mellett főnévi igenevet használunk.

Az igét a mondatban ragozzuk, a főnévi igenevet nem ragozzuk.

Pl. Én szeretek olvasni. Én szoktam futni.

Te szeretsz játszani. Te szoktál úszni.

A főnévi igenév toldaléka: -ni, -ani, -eni.

Az -ani, -eni toldalék általában

mássalhangzó kapcsolatra végződő igehez (pl. érteni, mártani),

hosszú mássalhangzóra végződő igehez (pl. hallani, hullani),

hosszú magánhangzó + -t végű igehez (tanítani, segíteni) kapcsolódik.

Az sz/d/v és sz/d tövű igeeknél a d-s tőhöz kapcsolódik a toldalék (alszik > aludni, fekszik > feküdni).

Égészítsd ki a mondatokat!

Én szeretek _____. Én szoktam _____.

Te szeretsz _____. Te szoktál _____.

Ő szeret _____. Ő szokott _____.

Mi _____. Mi _____.

Ti _____. Ti _____.

Ők _____. Ők _____.

18. Másold le a versből!

Véres a föld lábam alatt

Lelőtték a pajtásomat,

Előre!

En se leszek rosszabb nála,

Berohanok a halálba,

Előre!

(Petőfi Sándor: Csatadal, 3. vsz.)

múlt idejű ige: _____

jelen idejű ige: _____

névutó: _____

középfokú melléknév: _____

19. Mit fogsz csinálni holnap? Ragozz kijelentő mód *jövő időben*! (A személyragokban segít a **Kezdés/Ismétlés 4/IV. feladatát!**)

A kijelentő mód, jövő idő kifejezése: ír (szótő) + -ni (főnévi igenév toldaléka) fog + -om (igei személyrag)*

Kijelentő mód, jövő idő **alanyi ragozás:**

E/1. olvasni fogok (valamit)

E/1. sütni fogok (valamit)

E/2. olvasni fogsz (valamit)

E/2. _____

E/3. olvasni fog (valamit)

E/3. _____

T/1. olvasni fogunk (valamit)

T/1. _____

T/2. olvasni fogtok (valamit)

T/2. _____

T/3. olvasni fognak (valamit)

T/3. _____

Kijelentő mód, jövő idő, **tárgyas ragozás:**

E/1. nézni fogom (a tévét)

E/1. fényképezni fogom (a várost)

E/2. nézni fogsz (a tévét)

E/2. _____

E/3. nézni fogja (a tévét)

E/3. _____

T/1. nézni fogjuk (a tévét)

T/1. _____

T/2. nézni fogjátok (a tévét)

T/2. _____

T/3. nézni fogják (a tévét)

T/3. _____

20. Egészítsd ki a táblázatot! Az ige száma, személye ne változzon!

múlt	jelen	jövő
ástam		
	locsolsz	
		főzni fogok
	értem	
segítetek		
		tudni fogja
ittam		
ugrottunk		

21. Írd le a szöveget jövő időben!

Ma moziba megyek a barátaimmal. Egy nagyon jó filmet nézünk. A mozi előtt találkozunk és eszünk egy fagyit. Mozi után sétálunk még a plázában. Remélem, találkozunk az osztálytársaimmal is!

22. Állítás és tagadás. Írj tagadó mondatokat!

Az jövő idejű állítás szerkezete: *írni* (főnévi igenév) + *fogom* (a fog szó ragozott alakja)*
 A jövő idejű tagadás szerkezete: *nem* (tagadószó) + *fogom* (a fog szó ragozott alakja) + *írni* (főnévi igenév)*

Attila hívni fog Finnországból. _____

Éva sütni fog kenyeret. _____

Anna tanítani fog Angliában. _____

Li moziba fog menni. _____

Tea zongorázni fog. _____

Igeköötös állító szerkezet: *meg* (igekeötő) + *fogom* (a fog szó ragozott alakja) + *írni* (főnévi igenév)

Igeköötös tagadó szerkezet: *nem* (tagadószó) + *fogom* (a fog szó ragozott alakja) + *megírni* (igekeötő+főnévi igenév)

Tim meg fogja enni a levest. _____

Ester fel fog szállni a buszra. _____

Mia ki fogja tölteni a papírokat. _____

Anya alá fogja írni az értesítőt. _____

Az orvos fel fogja írni a gyógyszert. _____

A FELSZÓLÍTÓ MÓD

A felszólító módú ige utasítást, parancsot, tiltást fejez ki.

A felszólító mód toldaléka: **-j**.

A felszólító módú ige felépítése: ír^(szótő) + **-j**^(felszólító mód jele) + **-am**^(igei személyrag)

A személyragok a hangrendi illeszkedés szabályai szerint kapcsolódnak.

23. Ragozz felszólító módban!

ad-
kér-

cselekvés

felszólító mód
toldaléka

-j-

- -ak/-ek (E/1.)
- Ø/-ál/-él (E/2.)
- -on/-en/-ön (E/3.)
- -unk/-ünk (T/1.)
- -atok/-etek (T/2.)
- -anak/-enek (T/3.)

alanyi ragozás
személyragja

Felszólító mód, jelen idő, alanyi ragozás:

E/1. ad**jak** (valamit)

E/1. kér**jek**

E/1. rajzol**jak**

E/2. ad**j/adjál** (valamit)

E/2. _____

E/2. _____

Egyes szám második személyben rövid és hosszú alakok is vannak (pl. adj, adjál). Jelentésbeli különbség nincsen közöttük!

E/3. ad**jon** (valamit)

E/3. _____

E/3. _____

1. ad**junk** (valamit)

T/1. _____

T/1. _____

T/2. ad**jatok** (valamit)

T/2. _____

T/2. _____

T/3. ad**janak** (valamit)

T/3. _____

T/3. _____

Folytasd a ragozást!

Én szálljak fel a buszra!

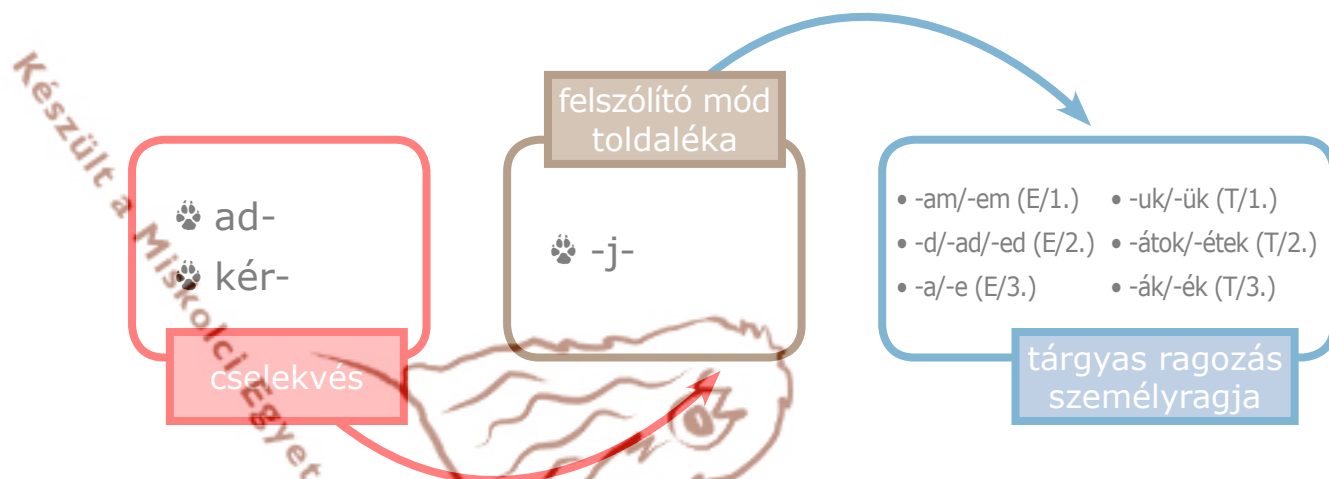
Te szállj fel a buszra!

Ő _____

Mi _____

Ti _____

Ők _____

Felszólító mód, jelen idő, tárgyas ragozás:

E/1. adjam (azt) E/1. kérjem E/1. rakjam
E/2. add/adjad (azt) E/2. E/2.

A rövid és hosszú alakok között itt sincs jelentésbeli különbség!

E/3. adjam (azt) E/3. E/3.
T/1. adjuk (azt) T/1. T/1.
T/2. adjátok (azt) T/2. T/2.
T/3. adják (azt) T/3. T/3.

Hol hangozhatnak el ezek a felszólító mondatok?

Add át a helyet az időseknek!
Kapaszkodj utazás közben!
Leszállás előtt időben jelezz!

24. Másold le a versből!

Föl a zászlóval magasra,
Egész világ hadd láthassa.
Előre!
Hadd lássák és hadd olvassák,
Rajta szent szó van: szabadság.
Előre!

(Petőfi Sándor: Csatadal, 2. vsz.)

Felszólító módú ige: _____

Kijelentő módú ige: _____

25. Ragozd az **-s, -sz, -z, -dz** betűre végződő szavakat felszólító módban!

Az **-s, -sz, -z, -dz** végű igéknél a **-j** teljesen hasonlóná válik (hasonul) a szó utolsó mássalhangzójához:

-s + -j = ss

alanyi ragozás:

- E/1. (mos + jak =) mossak
 E/2. (mos + jál =) mossál
 E/3. (mos + jon =) mosson
 T/1. (mos + junk =) mossunk
 T/2. (mos + jatok =) mossatok
 T/3. (mos + janak =) mossanak

sz + j = ssz

alanyi ragozás:

- E/1. (mász + jak =) másszak
 E/2. (mász + jál =) mássál
 E/3. (mász + jon =) másszon
 T/1. (mász + junk =) másszunk
 T/2. (mász + jatok =) másszatok
 T/3. (mász + janak =) másszanak

z + j = zz

alanyi ragozás:

- E/1. (hoz + jak =) hozzak
 E/2. (hoz + jál =) hozzál
 E/3. (hoz + jon =) hozzon
 T/1. (hoz + junk =) hozzunk
 T/2. (hoz + jatok =) hozzatok
 T/3. (hoz + janak =) hozzanak

dz + j = ddz

alanyi ragozás:

- E/1. (edz + jek =) eddzek
 E/2. (edz + jél =) eddzél
 E/3. (edz + jen =) eddzen
 T/1. (edz + jünk =) eddzünk
 T/2. (edz + jetek =) eddzetek
 T/3. (edz + jenek =) eddzenek

tárgyas ragozás: tárgyas ragozás:

- mossam
 mossad
 mossá
 mossuk
 mossátok
 mossák

tárgyas ragozás: tárgyas ragozás:

- játsszak
 játsszam
 játsszál
 játsszon
 játsszunk
 játsszatok
 játsszanak

tárgyas ragozás: tárgyas ragozás:

- rázzam
 rázzad
 rázzá
 rázzon
 rázzunk
 rázzatok
 rázzanak

tárgyas ragozás: tárgyas ragozás:

- fogóddzak
 fogóddzam
 fogóddzál
 fogóddzon
 fogóddzunk
 fogóddzatok
 fogóddzanak

26. Ragozz -t végű igéket!

A -t végű igékben a **felszólító mód** jele **-s-re** változik.

- hosszú magánhangzó + -t (pl. tanít) = tanít**sam**
- mássalhangzó + -t (pl. márt) = márt**sam**.

Marad a szótőben a -t!

- rövid magánhangzó + -t (pl. köt) = kös**-sem**

Nincs a szótőben -t!

- **s, sz** + -t (pl. fest, szerkeszt) = fes**sem**, szerkes**sz+szem**

Kiesik szótőből a -t!

Számozd be az épít ige helyes alakjait! (felszólító mód, jelen idő, alanyi ragozás)

1. építsek	épíssél	építsen	építjük	építsenek
építsél	épíssen	épíssünk	építsünk	építsetek

Számozd be a fest ige helyes alakjait! (felszólító mód, jelen idő, alanyi ragozás)

1. fessek	fessél	festsél	fessünk	festsetek
festsek	fessenek	fessen	festsünk	fessetek

27. „Heten, mint a gonoszok!” – a hét kivétel.

Sajnos, a legtöbbet használt igéink (tesz, vesz, visz, eszik, iszik, lesz, hisz) kivételes ragozásúak!
alanyi ragozás:

E/1. tegyek, vegyek, vigyek, egyek, igyak, legyek, higgyek

E/2. tegyél, vegyél, vigyél, egyél, igyál, legyél, higgyél

E/3. tegyen, vegyen, vigyen, egyen, igyon, legyen, higgyen

T/1. tegyünk, vegyünk, vigyünk, együnk, igyunk, legyünk, higgyünk

T/2. tegyetek, vegyetek, vigyetek, egyetek, igyatok, legyetek, higgyetek

T/3. tegyenek, vegyenek, vigyenek, egyenek, igyanak, legyenek, higgyenek

tárgyas ragozás:

E/1. tegyem, vegyem, vigyem, egyem, igyam, –, higgyem

E/2. tegyed, vegyed, vigyed, egyed, igyad, –, higgyed

E/3. tegye, vegye, vigye, egye, igya, –, higgye

T/1. tegyük, vegyük, vigyük, együk, igyuk, –, higgyük

T/2. tegyétek, vegyétek, vigyétek, egyétek, igyatok, –, higgyétek

T/3. tegyék, vegyék, vigyék, egyék, igyák, –, higgyék

28. Süssünk sütit! Olvasd el a szöveget!

Vegyél elő egy tálat! Üss bele 2 egész tojást! Vegyél 1 pohár kefírt (2 dl)! Öntsd a kefírt a tálba! (A kefir poharával mérd ezután!) Adj hozzá ½ pohár olajat! Adj hozzá ¾ pohár cukrot! Keverd össze az anyagokat! Adj hozzá óvatosan 2 pohár lisztet és 1 zacskó sütőport! A tésztát kivajazott, meglisztezett tepsibe önts! Rakj a tetejére csoki darabokat vagy gyümölcsdarabokat! 200 °C-on 25 percet süsd! Jó étvágyat!

29. Írd le betűkkel az előző feladatból, a receptből!

felszólító módú igék: _____

tőszámnevek: _____

törtétszámnevek: _____

30. Két turista eltévedt. Merre jut el a metróhoz? Mondd el neki! Használd a -tól, -től, -ig, -n, -on, -en, -ön ragokat!

31. Utasítás és tiltás. Alkoss az utasításból tiltást!

Parancs:

Hozd ide a telefont!

Menj el a boltba!

Rakj tüzet!

Pakoljatok össze!

Maradjatok csöndben!

Vedd be a gyógyszert!

Tiltás:

Ne hozd ide a telefont!

32. Adj Kócosnak közlekedési tanácsokat!

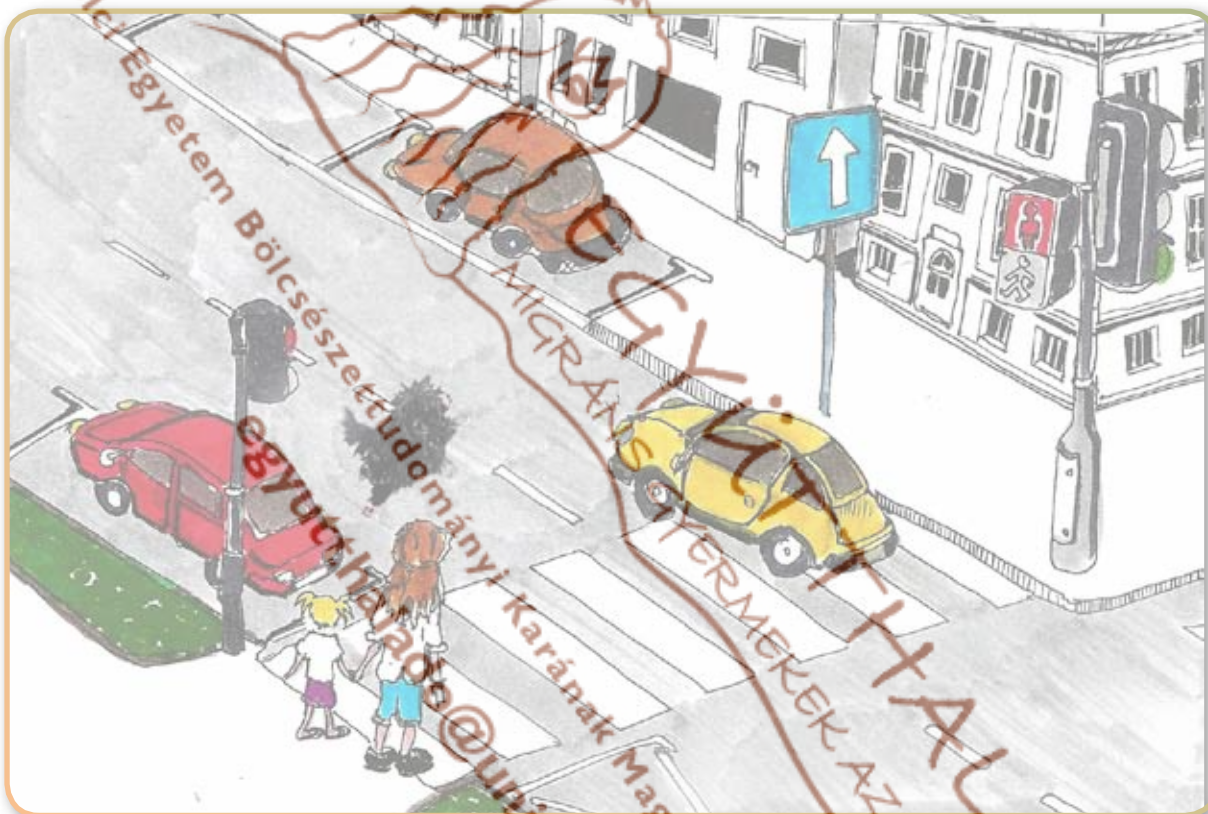
Mielőtt a járdáról lelépsz, _____!

_____ a járdáról, amíg piros a lámpa!

Álló autó mögül _____!

_____ labdázz az _____!

A zebrán _____ a másik oldalra!

33. Kinek mondjuk ezeket a felszólító mondatokat? Húzd alá a helyes választ!

- a) Hívj fel! (fiatalnak, felnőttnek, idősnek)
- b) Foglaljon helyet! (fiatalnak, felnőttnek, idősnek)
- c) Add ide a ceruzát! (fiatalnak, felnőttnek, idősnek)
- d) Legyen szíves, adjon egy pohár vizet! (fiatalnak, felnőttnek, idősnek)
- e) Vigyázz, a lépcső csúszik! (fiatalnak, felnőttnek, idősnek)
- f) Kérj elnézést! (fiatalnak, felnőttnek, idősnek)
- g) Vigyázzanak, az ajtók záródnak! (fiatal, felnőttnek idősnek)
- h) Fordulj a következő utcán balra! (fiatalnak, felnőttnek, idősnek)
- i) Forduljon a következő utcán jobbra! (fiatalnak, felnőttnek, idősnek)

A FELTÉTELES MÓD

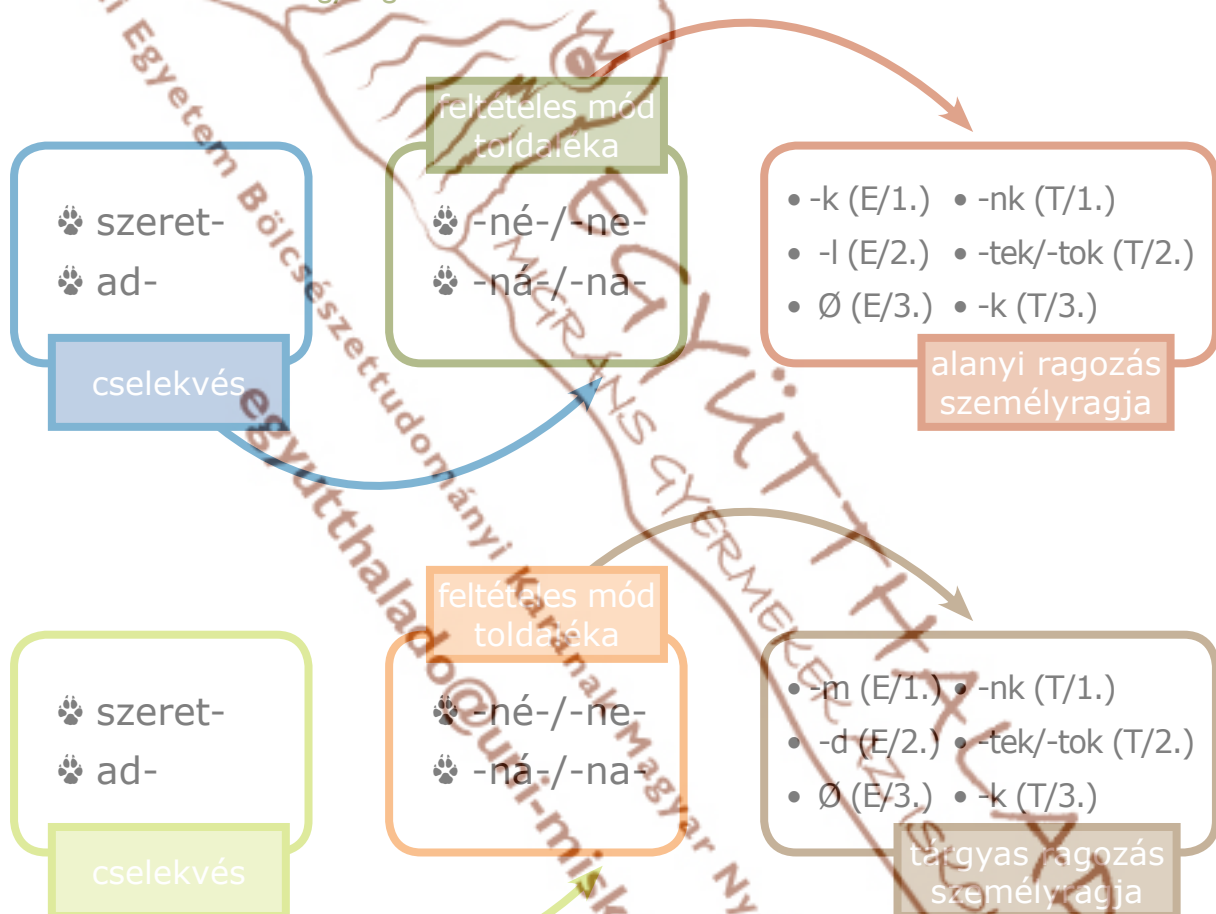
A feltételes módú ige a cselekvés, történés, létezés feltételhez kötődését fejezi ki.

A feltételes mód toldaléka: -na, -ne, -ná, -né.

34. Mit szeretnél kapni/megvenni! (Milyen márkájú dologra vágysz? Mennyibe kerül?)

A szeret(nék) ige ragozása feltételes módban van.

A feltételes módban így ragozunk:

Én szeretnék egy Nike pólót kapni.

Én szeretném azt a sárga Nike pólót megkapni!

A testvérem szeret_____

A szüleim szeret_____

35. Másold le a szövegből!

Nyáron szeretnénk elmenni Görögországba. Már kiválasztottuk a helyet! Korfu szigetére szeretnénk menni. Ez a kicsi sziget nagyon szép. Sisi magyar királyné is lakott itt.

Megnéznénk Sisi palotáját, sétálnánk a palota kertjében. És persze sokat fürödnénk a tengerben.

feltételes módú ige: _____

tulajdonnév: _____

36. Feltételes módú mondat. Egészítsd ki a mondatot.

A feltételes módú mondat tipikus (utaló)szava: *ha*. Arra utal, milyen feltétel után valósul meg a cselekvés.

Pl. *Ha te hívnál* ^(feltétel), *én elmennék* ^(cselekvés).

Ha kérnéd, megcsinálnám a vacsorát.

Ha süt _____ a nap, elmennénk a strandra.

Ha tudnék zongorázni, játszom _____ neked.

Ha jó hangom lenne, én nyerek _____ az X-Faktort!

Ha mond _____, hoz _____ neked fagyit a cukrászdából.

37. Mi utal a szövegben a feltételes módra? Karikázd be!

Ha lehull a két kezünk is,

Ha mindnyájan **elveszünk** is,

Előre!

Hogyha el kell veszni, nosza,

Mi **vesszünk el**, ne a haza,

Előre!

(Petőfi Sándor: *Csatadal*, 5. vsz.)

Mi a különbség a két **kék színű** ige között?

38. Mit visz a kis hajó? Írj a megadott betűvel *igéket*!

39. Másold le azokat az *igéket*, amelyekben *ly* van!

mosolyog, ül, nevet, folyik, játszik, lyukaszt, alszik, helyez

40. Írd le az *ellentétes jelentésű igét*!

beszél

hallgat

ad

vev

nyit

zár

nevet

hallgat

visz

ad

ölt

vetkőz

41. Színezd azonos színűre a rokon értelmű *igéket*!

helyez	nevet	lök	önt	tesz	vásárol
mosolyog	rak	tölt	taszít	röhög	vesz

Készült a Miskolci Egyetem

Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

Kezdés/Ismétlés

egyutthalado@uni-miskolc.hu

1. A hangrendi illeszkedés

A toldalékok kapcsolódását határozza meg a hangrend és az illeszkedés.

A hangrend a szó magánhangzóinak minőségét jelenti. Magas hangrendű szóban csak magas magánhangzók vannak (pl. üveg); mély hangrendű szóban csak mély magánhangzó vannak (pl. óra); vegyes hangrendű szóban magas és mély hangok is vannak (pl. fotel).

Az illeszkedés a variáns toldalékok (pl. -hoz, -hez, -höz) kiválasztását határozza meg.

Mély magánhangzós toldalék:

- ha a töben mély magánhangzó(k) van(nak) (*asztalról, futnak*);
- ha a töben mély magánhangzó(k) + i, í, e, é találhatók (*Robiról, kiáltanak*);
- egytagú, i-t vagy í-t tartalmazó ige és névszó (pl. *hívtok, nyitnak, írjak, híd-on, sík-ban*);
- több i-t vagy í-t tartalmazó íkes és -ít végű ige toldalékolásában (pl. *iszunk, tisztítja*).

Magas magánhangzós toldalék:

- ha a töben magas magánhangzó(k) van(nak) (*székről, szeretnek*).

De! Ajakkerekítéses a magas magánhangzós (ö, ü) toldalék:

- ha a fő utolsó szótagjában ö, ő, ü, ű van (*cipőhöz, eldőlők*).

Egyes szavaknál magas és mély toldalék is előfordulhat (*férfivel ~ férfival, balettre ~ balettra*).

Összetett szavaknál az utótag magánhangzóinak minősége a döntő (*Budapest-en, könyvespolcon, számítógéppel, cipőbolt-ban*).

Idegen (eredetű) szavakban legtöbbször a fő utolsó magánhangzója határozza meg a toldalék hangrendjét (*koncert-en, szoftverrel, dzsungel-ben*).

Milyen toldalék illik a szavakhoz?

Készült a Magyar Tudományos Akadémia Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

2. A szófaji rendszer

A szavakat a jelentésük, ragozásuk szerint csoportokba: szófajokba rendezzük.

A csoportosításban segítenek a kérdőszavak.

Szófajok:

Főnév: élőlényt, tárgyat, gondolati dolgot nevez meg, kérdőszava: *Ki?, Mi?*

Melléknév: tulajdonságot nevez meg, kérdőszava: *Milyen?, Melyik?*

Számnév: mennyiséget, valaminek a számát nevezi meg, kérdőszava: *Mennyi?, Hány?*

Ige: cselekvést, történést, létezést fejez ki, kérdése: *Mit csinál?, Mi történik?*

A FŐNÉV

A főnévnek két csoportja van: *köznév* és *tulajdonnév*.

A KÖZNÉV

A köznév több élőlény, tárgy, dolog közös neve. Kis kezdőbetűvel írjuk.

A TULAJDONNÉV

A tulajdonnév egy élőlény, tárgy, dolog saját neve. Nagy kezdőbetűvel írjuk.

A SZEMÉLYNÉV

magyar személynevek = családnév + utónév

pl. Kiss + Antal,

Tóth + Eszter

A FÖLDRAJZI NÉV

A földrajzi nevek földrészek, országok, hegyek, vizek, utak, utcák, terek stb. neve!

AZ ÁLLATNÉV

Ahogy az embereknek, úgy az állatoknak is lehet saját neve, ez az állatnév.

pl. Micimackó, Vuk, Simba

A NÉVELŐ

A főnév előtt álló **egy, a, az** szavakat névelőnek hívjuk.

A névelő azt mutatja, hogy ismeretlen élőlényről, dologról, tárgyról beszélünk (pl. egy mese), vagy ismert élőlényről, dologról, tárgyról (pl. a házunk, az autóm).

A névelő fajtái:

- a) egy = határozatlan névelő, mert nem ismerjük az élőlényt, tárgyat, dolgot.
- b) a, az = határozott névelő, mert ismerjük az élőlényt, tárgyat, dolgot.

Magánhangzóval kezdődő szó előtt **a** áll (pl. a ház).

Magánhangzóval kezdődő szó előtt **az** áll (pl. az ajtó).

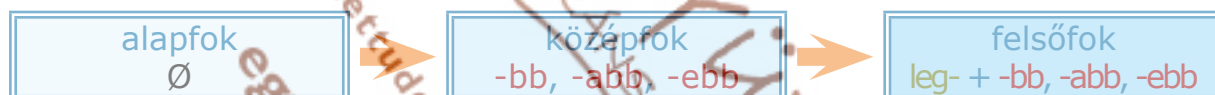
A MELLÉKNÉV

A melléknév az élőlények, tárgyak, dolgok tulajdonságát fejezi ki.

Kérdőszava: Milyen?, Melyik?

Figyeld meg! A melléknévek végén az -ú, -ű mindig hosszú!

A melléknév fokozása

AZ IGE

Az ige cselekvést, történést, létezést fejez ki.

Kérdése: Mit csinál?, Mi történik?

Az -ik-re végződő igét (pl. csúszik), ikes igének nevezzük.

AZ IGEKÖTŐ

Az igekötő kiegészíti az ige jelentését valamely mozzanattal. Például jelölheti a cselekvés irányát (bemegy), a cselekvés befejezettségét (elolvas), a cselekvés elhibázását (elront).

Ha az igekötő az ige előtt áll, egybeírjuk az igével.
pl. fel + ír = felír (Az orvos *felírja* a gyógyszert.)

Ha az igekötő az ige után áll, külön írjuk az igétől.
pl. ír + fel = ír fel (Az orvos *írja fel* a receptet.)

Ha az igekötő és az ige közé más szó kerül, különírjuk a szavakat.

pl. jövő időben: fel + fog + ír = fel fog ír(ni) (Az orvos *fel fogja írni* a receptet.)

pl. tagadáskor: nem + ír + fel = nem ír fel (Az orvos *nem ír fel* receptet.)

3. Az ige leírása

A cselekvést **egy** vagy **több** személy végzi, csinálja. Ez a cselevés **száma**.

Egyes szám = egy valaki végzi a cselekvést.

Többes szám = több személy végzi a cselekvést.

Az egyes vagy többes számon belül **személyeket** is megnevezünk: én, te, ő, mi, ti, ők.

A számokat és személyeket **rövidítjük**: E/1., E/2., E/3., T/1., T/2., T/3.

Én csinállok valamit általában = E/1. alanyi (általános) ragozás.

Én csinálom azt a dolgot = E/1. tárgyas (határozott) ragozás.

4. Az ige ragozása

A cselekvő száma és személye szerint választjuk ki az igek toldalékát.

Ezt a toldalékot **igei személyragnak** nevezzük.

Az azonos szám/személyű toldalékok közül a hangrendi illeszkedés szerint választunk.

I. Kijelentő mód, jelen idő, alanyi ragozás

Toldalékai:

E/1. -ok, -ek, -ök

A hangrendi illeszkedés szerint kapcsolódik az ige-tőhöz (lát : látok, mer : merek, nő : nőök).

E/2. -sz, -asz, -esz; -ol, -el, -öl

-asz, -esz Ha az ige-tő végén:

mássalhangzó-kapcsolat (mond : mondasz, árt : ártasz, ereszt : eresztasz);

hosszú mássalhangzó (hall : hallasz, kell : kellesz, kivételek: áll : állsz, száll : szállsz, varr : varrsz);

hosszú magánhangzó + -t (tanít : tanítasz, hűt : hűtesz, gurít : gurítasz, kivétel: lát : látsz).

-ol, -el, -öl Az -s, -sz, -z, -dz végű ige-tőknél (mos : mosol, vesz : vesz, főz : főzöl).

-sz Minden más esetben (jár : jársz, ül : ülsz, nevet : nevetesz).

E/3. -Ø

T/1. -unk, -ünk

A hangrendi illeszkedés szerint kapcsolódik az ige-tőhöz (lát : látunk, mer : merünk, nő : nőünk).

T/2. -tok, -tek, -tök, -otok, -etek, -ötök

-otok, -etek, -ötök Ha az ige végén:

mássalhangzó-kapcsolat (mond : mondotok, árt : ártotok, ereszt : eresztetek);

hosszú mássalhangzó (hall : hallotok, kell : kellettök, kivétel: áll : álltok, száll : szálltok, varr : varrtok);

hosszú magánhangzó + -t (tanít : tanítotok, hűt : hűtötök, gurít : gurítotok, kivétel: lát : láttok).

-tok, -tek, -tök Minden más esetben (jár : jártok, ül : ültök, nevet : nevettek).

T/3. -nak, -nek, -anak, -enek

-anak, -enek Ha az ige végén:

mássalhangzó-kapcsolat (mond : mondanak, árt : ártanak, ereszt : eresztenek)

hosszú mássalhangzó (hall : hallanak, kell : kellenek, kivétel: áll : állnak, száll : szállnak, varr : varrnak),

hosszú magánhangzó + -t (tanít : tanítanak, kivétel: lát : látnak).

-nak, -nek Minden más esetben (jár : járnak, ül : ülnek, nevet : nevetnek).

Ikes igék

Az ikes igék ragozása csak E/1. és E/3. alakban tér el a többi ige ragozásától.

E/1. -om, -em, -öm (a köznyelvben gyakran hibásan -ok, -ek, -ök)

Zsömlét eszem. ✓ Zsömlét eszek. ✗

E/3. -ik Zita kiflit eszik.

Kivételek:

jön: jövök, jössz, jön, jövünk, jöttök, jönnek;

megy: megyek, mész, megy, megyünk, mentek, mennek;

II. Kijelentő mód, jelen idő, tárgyas ragozás

Toldalakai:

E/1. -om, -em, -öm

E/2. -od, -ed, -öd

E/3. -ja, -i

T/1. -juk, -jük

T/2. -játok, -itek

T/3. -ják, -ik

A személyragok a hangrendi illeszkedés szerint kapcsolódnak az igehez (lát : látom, tör : töröm, visz : viszed; vizitek, kér : kéri, akar : akarják).

A -j-vel kezdődő személyragok teljesen hasonulnak a tövégi s, sz, z, dz hangokhoz (iszik : issza, vesz : vesszük, hoz : hozzák).

E/1.-lak, -lek, -alak, -elek

ragot akkor használjuk, ha a cselekvő egyes szám első személyű (én), a határozott tárgy pedig második személyű (te, ti).

Szeretlek (téged). Látlak (titeket).

ige		személyragok (általános, alanyi) csinál valamit	személyragok (határozott, tárgyas) csinálja azt
E/1.	ad-	-ok	-om
	kér- küld-	-ek -ök	-em -öm
E/2.	ad-	-sz	-od
	kér küld	-sz -esz	-ed -öd
E/3.	ad-	Ø	-ja
	kér- küld-		-i
T/1.	ad-	-unk	-juk
	kér- küld-	-ünk	-jük
T/2.	ad-	-tok	-játok
	kér- küld-	-tek -tök	-itek
T/3.	ad-	-nak	-ják
	kér- küld-	-nek -enek	-ik

III. Kijelentő mód, múlt idő

A múlt idő toldaléka (jele): -t, -tt.

Az igealakok felépítése: ige + múlt idő jele + személyragok.

	ige	múlt idő jele	személyragok (alanyi ragozás)	személyragok (tárgyas ragozás)
E/1.	ad-	-t-	-am	-am
	kér- küld-	-t-	-em	-em
E/2.	ad-	-t-	-al	-ad
	kér- küld-	-t-	-el	-ed
E/3.	ad-	-ott-	Ø	-a
	kér- szeret- küld-	-t -ett -ött	Ø	-e
T/1.	ad-	-t-	-unk	-uk
	kér- küld-	-t-	-ünk	-ük
T/2.	ad-	-t-	-atok	-átok
	kér- küld-	-t-	-etek	-étek
T/3.	ad-	-t-	-ak	-ák
	kér- küld-	-t-	-ek	-ék

IV. Kijelentő mód, jövő idő

Az igealakok felépítése: főnévi igenév + fog + személyragok.

főnévi igenév		fog	személyragok (alanyi ragozás)	személyragok (tárgyas ragozás)
E/I.	adni	fog-	-ok	-om
	kérni küldeni			
E/2.	adni		-sz	-od
	kérni küldeni			
E/3.	adni		Ø	-ja
	kérni küldeni			
T/I.	adni		-unk	-juk
	kérni küldeni			
T/2.	adni		-tok	-játok
	kérni küldeni			
T/3.	adni		-nak	-ják
	kérni küldeni			

5. Állítás és tagadás

A mondatokban állítunk vagy tagadunk (tiltunk) valamit. Így a mondat: állító vagy tagadó (tiltó).

A tagadó mondatban tagadószó (*nem, sem, ne, se*) van.

A tagadószó mindig a tagadott szó előtt áll.

6. A létige

A létezést kifejező szó (kijelentő mód, jelen időben): *van, nincs*.

állító formák:

E/I. vagyok

E/2. vagy

E/3. van

T/I. vagyunk

T/2. vagytok

T/3. vannak

tagadó formák:

E/I. nem vagyok

E/2. nem vagy

E/3. nincs

T/I. nem vagyunk

T/2. nem vagytok

T/3. nincsenek

A létezést kifejező szó (kijelentő mód, múlt időben): *volt, nem volt*.

állító formák:

E/I. voltam

E/2. voltál

E/3. volt

T/I. voltunk

T/2. voltatok

T/3. voltak

tagadó formák:

E/I. nem voltam

E/2. nem voltál

E/3. nem volt

T/I. nem voltunk

T/2. nem voltatok

T/3. nem voltak

A létezést kifejező szó (kijelentő mód, jövő időben): *lesz, nem lesz.*

állító formák:

E/1. leszek T/1. leszünk
E/2. leszel T/2. lesztek
E/3. lesz T/3. lesznek

tagadó formák:

E/1. nem leszek T/1. nem leszünk
E/2. nem leszel T/2. nem lesztek
E/3. nem lesz T/3. nem lesznek

7. A mondatfajták

A **kijelentő** mondatban közlünk, megállapítunk valamit.

A kijelentő mondat végén pont van.

A kijelentő mondat rövidítése: kj.

A **felkiáltó** mondattal érzelmeket fejezünk ki.

Az érzelmek: boldogság, öröm, bánat, fájdalom, harag, düh.

Az érzelmeket gyakran *indulatszó* is jelöli.

A felkiáltó mondat végén felkiáltójel (!) van.

A felkiáltó mondat rövidítése: fk.

Az **óhajtó** mondat óhajt, kívánságot, akaratot fejez ki.

Az óhajt gyakran *óhajtószó* is jelöli.

A mondat végén felkiáltójel (!) van.

Az óhajtó mondat rövidítése: ó.

A **felszólító** mondat utasítást, parancsot, tiltást fejez ki.

A mondat végén felkiáltójel (!) van.

A felszólító mondat rövidítése: fsz.

A felszólító mód toldaléka (jele): -j

A **kérdő** mondat tudakozódást, érdeklődést, kérdést fejez ki.

A kérdő mondat elején általában kérdőszó van.

A mondat végén kérdőjel (?) van.

A kérdő mondat típusai: eldöntendő, kiegészítendő.

A kérdő mondat rövidítése: kr.

Indulatszó:

ó, oh, jaj, juj, hű, hú

Óhajtószó:

bár, bárcsak.

Kérdőszó:

Ki? Mi? Mit? Hol?
Milyen? Melyik?
Mit csinál?

JEGYZETEK

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

EGYÜTTTALADÓ
MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

egyutthalado@uni-miskolc.hu

JEGYZETEK

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

EGYÜTTTALADÓ
MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN
egyutthalado@uni-miskolc.hu

A FÉNYKÉPEK FORRÁSA:

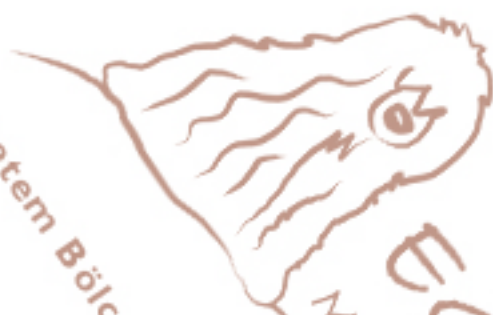
A kiadvány készítése során interneten fellelhető jogdíjmentes, közkincs (ún. Public Domain) fájlokat használtunk. Ezek a fájlok az alábbi oldalakról származnak:

- ✿ <http://www.publicdomainpictures.net>
- ✿ <http://www.wpclipart.com>
- ✿ <http://commons.wikimedia.org>

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

EGYÜTTTHALADÓK

MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

egyutthalado@uni-miskolc.hu

EURÓPAI INTEGRÁCIÓS ALAP

Készült az Európai Unió Európai Integrációs Alapjának támogatásával

